

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Міжнародні економічні відносини

29 Міжнародні відносини

292 Міжнародні економічні відносини

Форма здобуття освіти: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Реалізація європейських інвестиційних проектів в Україні»

здобувача Ярошенко Іллі Ігоровича

Науковий керівник: к.е.н., Єременко Андрій Валерійович

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., Федірко Олександр Анатолійович

(підпис)

Київ 2026

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

**Міжнародні економічні відносини
29 Міжнародні відносини
292 Міжнародні економічні відносини**

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
Освітньо-професійної програми

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Федірко О.А.

_____ Федірко О.А.

«____» _____ 20__ р.

«____» _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти **Ярошенко Іллі Ігоровичу**
заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему: «Реалізація європейських інвестиційних проєктів в Україні»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «9» вересня 2025 р. № 1355-ст

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах наукових публікацій, аналітичних звітів міжнародних організацій та офіційних інституцій.

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Методологічні засади реалізації інвестиційних проєктів у європейській практиці <i>(термін подання – до 31.10)</i>
Розділ 2	Аналіз практики реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні <i>(термін подання – до 30.11)</i>
Розділ 3	Напрями вдосконалення реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні <i>(термін подання – до 30.12)</i>

Об'єкт дослідження:	Міжнародна проектна діяльність
Предмет дослідження:	Особливості та механізми реалізації європейських інвестиційних проектів в Україні
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	Дослідити особливості та механізми реалізації європейських інвестиційних проектів в Україні, а також розробити пропозиції щодо підвищення ефективності інтеграції українських учасників у європейський інноваційний та науководослідний простір.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Розкрити сутність, форми та класифікацію інвестиційних проектів. Дослідити характеристики основних етапів реалізації інвестиційних проектів. Визначити європейські принципи і методики оцінювання ефективності інвестиційних проектів.
У розділі 2	Узагальнити сучасний стан, динаміку і тенденції залучення європейських інвестиційних проектів в Україну. Проаналізувати розподіл європейських інвестиційних проектів за секторами економіки та регіонами України. Оцінити ефективність реалізації європейських інвестиційних проектів в Україні.
У розділі 3	Ідентифікувати проблеми і особливості впровадження європейських інвестиційних проектів в Україні. Обґрунтувати шляхи підвищення ефективності реалізації інвестиційних проектів в Україні. Розробити механізми та інструменти формування сучасної моделі реалізації європейських інвестиційних проектів в Україні.

Завдання підготував

(підпис)

Єременко А.В.

(ініціали, прізвище)

«2» жовтня 2025 р.

Завдання одержав студент

Ярошенко Ілля Ігорович

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«3» жовтня 2025 р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 103 сторінки, 12 таблиць, 11 рисунків, список використаних джерел з 130 найменувань, додатки.

«Реалізація європейських інвестиційних проєктів в Україні»

Об'єктом дослідження є процес реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні в контексті євроінтеграційного розвитку та структурної модернізації економіки.

Предметом дослідження є організаційно-економічні механізми, інструменти, моделі управління та інституційні форми реалізації інвестиційних проєктів Європейського Союзу в Україні.

Мета дослідження. Полягає у поглибленому аналізі теоретичних засад, методологічних підходів і практичних механізмів реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні та обґрунтуванні рекомендацій щодо підвищення їх ефективності відповідно до стандартів ЄС.

Відповідно до мети були поставлені *такі завдання*:

- розкрити сутність та класифікаційні характеристики інвестиційних проєктів;
- дослідити європейські підходи до управління проєктами та оцінювання їх ефективності;
- дослідити динаміку залучення європейських інвестиційних ресурсів в Україну;
- дослідити розподіл європейських інвестиційних проєктів за секторами економіки та регіонами;
- дослідити ефективність реалізації європейських інвестиційних проєктів;
- виявити ключові проблеми та бар'єри у впровадженні європейських інвестиційних ініціатив;
- обґрунтувати напрями вдосконалення моделі реалізації та управління інвестиційними проєктами в Україні.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів.

Теоретична значущість дослідження полягає у розвитку наукових підходів до розуміння механізмів реалізації європейських інвестиційних проєктів та їхнього впливу на трансформацію національної економіки. Методична значущість дослідження визначається розробленням узагальненої системи оцінювання ефективності реалізації європейських інвестиційних проєктів, що поєднує фінансові, соціально-економічні та інституційні критерії. У роботі сформовано підхід до використання методів СВА, ENPV/EIRR, KPI-аналізу й аналітичного моніторингу реалізації проєктів.

Практична значущість дослідження полягає у виявленні ключових тенденцій, проблем та можливостей, що характеризують реалізацію європейських інвестиційних проєктів в Україні, а також у визначенні їх впливу на структурну модернізацію економіки та розвиток регіонів. Запропоновані у роботі підходи дозволяють оптимізувати механізми залучення інвестицій, підвищити результативність управління проєктами, удосконалити інституційну взаємодію між державними органами, донорами та бізнесом.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи – 2025.

Рік захисту роботи – 2026.

Ключові слова: європейські інвестиційні проєкти, фінансування ЄС, інституційні механізми, проєктний менеджмент, оцінювання ефективності, євроінтеграція України.

В і д г у к
про кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»
Ярошенка Іллі Ігоровича

на тему «Реалізація європейських інвестиційних проектів в Україні»

1. Актуальність теми: зумовлена зростаючою роллю європейських інвестиційних проектів у забезпеченні економічного розвитку України в умовах євроінтеграції, воєнних викликів та післявоєнного відновлення. Європейські фінансові інструменти та інвестиційні програми виступають важливим джерелом фінансування інфраструктурних, інноваційних та соціально-економічних проектів, що потребує ґрунтовного аналізу механізмів їх реалізації, оцінки ефективності та адаптації європейських підходів до українських економічних реалій.

2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи: здійснено комплексний аналіз європейських інвестиційних проектів в Україні, розкрито їх економічну сутність, інституційні механізми реалізації та роль у розвитку національної економіки. Опрацьовано значний масив наукових джерел та офіційних матеріалів міжнародних організацій, зокрема Європейської комісії, Європейського інвестиційного банку, Світового банку та OECD, що забезпечило належний рівень обґрунтованості висновків.

3. Наявність самостійних розробок автора: наявні самостійні аналітичні розробки автора, зокрема щодо оцінювання ефективності реалізації європейських інвестиційних проектів в Україні із застосуванням показників NPV, IRR, ENPV, EIRR та KPI-аналізу. Автором сформульовано практичні рекомендації, спрямовані на підвищення результативності реалізації інвестиційних програм ЄС та вдосконалення інституційного середовища їх впровадження.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: Цінність теоретичних висновків полягає у систематизації сучасних наукових підходів до дослідження європейських інвестиційних проектів та механізмів їх реалізації. Практичні рекомендації можуть бути використані органами державної влади, інвестиційними інституціями та суб'єктами господарювання з метою підвищення ефективності залучення та використання європейських інвестиційних ресурсів.

5. Наявність недоліків: Суттєвих недоліків у роботі не виявлено. Водночас доцільним було б розширення аналізу ризиків реалізації європейських інвестиційних проектів в умовах воєнної та післявоєнної економіки України, а також більш детальне висвітлення практичних кейсів реалізації інвестиційних програм ЄС на регіональному рівні.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: Кваліфікаційна магістерська робота відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого рівня, має завершений характер і рекомендується до підсумкової атестації для захисту перед екзаменаційною комісією з оцінкою 46 із 50 балів.

Науковий керівник:

Доцент кафедри європейської економіки і бізнесу
 К.е.н.

 Єременко А.В.
 (підпис)

“31” січня 2026 р.

Рецензія на кваліфікаційну магістерську роботу

здобувача вищої освіти
Ярошенка Іллі Ігоровича

Тема: «Реалізація європейських інвестиційних проектів в Україні»

Актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи і доцільність її розроблення

Кваліфікаційна магістерська робота присвячена дослідженню процесів реалізації європейських інвестиційних проектів в Україні в умовах євроінтеграції, післякризового відновлення економіки та структурної трансформації. Актуальність обраної теми зумовлена зростанням ролі інвестиційних програм Європейського Союзу у фінансуванні інфраструктурних, соціально-економічних та інноваційних проектів, а також необхідністю адаптації європейських стандартів управління та оцінювання ефективності інвестицій до національних умов. Автор обґрунтовано визначив значущість дослідження, що підтверджується аналізом сучасних викликів інвестиційного розвитку України.

Якість проведеного дослідження

Дослідження виконано на високому теоретичному та аналітичному рівні з використанням значного масиву наукових джерел, аналітичних матеріалів міжнародних організацій та офіційної статистики. У роботі застосовано сучасні методи економічного аналізу, зокрема Cost-Benefit Analysis, показники NPV, IRR, ENPV, EIRR, KPI-аналіз, а також методи порівняльного та структурно-функціонального аналізу. Матеріал викладено логічно, послідовно, з належним обґрунтуванням висновків та практичних рекомендацій.

Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи

- комплексний підхід до аналізу реалізації європейських інвестиційних проектів, що поєднує теоретичні, методологічні та прикладні аспекти;
- використання актуальних міжнародних джерел, зокрема матеріалів Європейської комісії, Європейського інвестиційного банку, Eurostat, Світового банку та OECD;
- ґрунтовний аналіз динаміки та структури європейських інвестиційних проектів в Україні за секторами економіки та регіонами;
- практична спрямованість роботи, що проявляється у запропонованих напрямках підвищення ефективності реалізації європейських інвестиційних проектів та вдосконаленні інституційних механізмів управління;
- високий рівень оформлення роботи, чітка структура та логічний виклад матеріалу.

Зауваження

Разом з тим, окремі положення роботи могли б бути розширені. Зокрема, доцільним було б поглиблення аналізу ризиків реалізації європейських інвестиційних проектів в умовах воєнної та післявоєнної економіки України, а також більш детальне представлення практичних кейсів реалізації інвестиційних програм ЄС на рівні окремих регіонів або підприємств.

Місце роботи та посада рецензента

Бухгалтер ТОВ "Студія ІСТО"

Підпис засвідчую

Горська І.Е.

*Місце печатки організації,
де працює рецензент*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	6
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПРАКТИЦІ	6
1.1. Економічна сутність, види та класифікація інвестиційних проектів	6
1.2. Характеристика основних етапів реалізації інвестиційних проектів	12
1.3. Європейські принципи та методики оцінювання ефективності інвестиційних проектів	16
РОЗДІЛ 2	25
АНАЛІЗ ПРАКТИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ	25
2.1. Сучасний стан, динаміка і тенденції залучення європейських інвестиційних проектів в Україну	25
2.2. Аналіз розподілу європейських інвестиційних проектів за секторами економіки та регіонами України	49
2.3. Оцінювання ефективності реалізації європейських інвестиційних проектів в Україні	55
РОЗДІЛ 3	67
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ	67
3.1. Проблеми і особливості впровадження європейських інвестиційних проектів в Україні	67
3.2. Шляхи підвищення ефективності реалізації інвестиційних проектів в Україні	72
3.3. Механізми та інструменти формування сучасної моделі реалізації європейських інвестиційних проектів в Україні	81
ВИСНОВКИ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95
ДОДАТКИ	100

ВСТУП

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний етап розвитку України характеризується необхідністю глибокої модернізації економіки, відновленням інфраструктури та адаптацією до стандартів Європейського Союзу. В умовах інтеграції до внутрішнього ринку ЄС та поступового входження в європейський економічний простір особливого значення набуває питання реалізації європейських інвестиційних проєктів. Такі проєкти відіграють ключову роль у фінансово-інституційному співробітництві між Україною та ЄС, сприяючи капіталовкладенням, впровадженню інноваційних технологій, розвитку людського потенціалу, екологічній модернізації та зміцненню управлінської спроможності держави. Реалізація інвестиційних ініціатив ЄС створює підґрунтя для структурної трансформації економіки, підвищення енергоефективності, розвитку регіонів і формування стійкого інвестиційного середовища.

Наукові дослідження, присвячені проблематиці інвестиційного розвитку, залученню іноземного капіталу та удосконаленню механізмів реалізації інвестиційних проєктів, активно розвиваються у вітчизняній та зарубіжній економічній науці. Значний внесок у формування теоретичних засад інвестиційної діяльності зробили такі українські науковці, як Науменкова С.В., Краус Н.М., Лютий І.О., Костирко Л.А., Кубарева І.В., Кузьменко В.М., Штанько Л.О., Яценко А.В., які досліджували питання інвестиційного менеджменту, фінансового забезпечення інвестиційних проєктів, державного регулювання інвестиційної діяльності та оцінювання інвестиційної привабливості підприємств. У їхніх працях висвітлюються механізми формування інвестиційної політики, інструменти стимулювання інвестиційної активності, підходи до захисту від фінансових та політичних ризиків, а також методики вибору ефективних фінансових інструментів для реалізації проєктів. У контексті міжнародної практики важливими є напрацювання Міщенко В., Науменкової С., Тіщенко Є., а також результати досліджень, опубліковані у міжнародних виданнях (Mishchenko V., Naumenkova S., Ivanov V., Tishchenko I.), які аналізують застосування гібридних фінансових

інструментів, особливості управління ризиками та специфіку проєктного фінансування в умовах трансформаційної економіки. Сукупність цих досліджень формує наукове підґрунтя для вивчення процесів залучення європейських інвестиційних проєктів в Україну, їх ефективної імплементації та адаптації до вимог сучасного інституційного середовища.

Мета і завдання дослідження є аналіз теоретико-методичних засад, механізмів реалізації та оцінка перспектив розвитку європейських інвестиційних проєктів в Україні з урахуванням європейських стандартів ефективності, інституційної узгодженості та сталого розвитку.

Відповідно до мети дослідження поставлено *методи дослідження*:

- розкрити сутність, види та класифікаційні характеристики інвестиційних проєктів у європейській практиці;
- дослідити теоретичні підходи та європейські стандарти управління інвестиційними проєктами;
- проаналізувати сучасні методики оцінювання їх ефективності в ЄС;
- дослідити динаміку залучення європейських інвестиційних ресурсів в Україну;
- оцінити інституційні, правові та фінансові механізми реалізації проєктів ЄС в Україні;
- виявити проблеми та бар'єри, що стримують ефективне впровадження європейських інвестиційних програм;
- обґрунтувати напрями вдосконалення моделі реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні.

Об'єктом дослідження є процес реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні у контексті її євроінтеграційного розвитку.

Предметом дослідження виступають організаційно-економічні механізми, інструменти, процедури та інституційні підходи до реалізації європейських інвестиційних проєктів, а також їх вплив на структурну трансформацію економіки та регіональний розвиток.

Методологія дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових та спеціальних економічних методів: аналізу й синтезу – для розкриття теоретичних засад інвестиційної діяльності; порівняльного аналізу – для зіставлення практик управління проєктами в ЄС та Україні; статистичного аналізу – для вивчення динаміки інвестиційних потоків та оцінювання результативності проєктів; структурно-функціонального аналізу – для дослідження інституційної моделі реалізації проєктів; економіко-математичного моделювання – для прогнозування ефективності інвестиційних програм; графічного методу – для візуалізації ключових тенденцій та результатів аналізу.

Теоретична, методична та практична значущість дослідження. Теоретична значущість полягає у розвитку наукових підходів до управління європейськими інвестиційними проєктами, уточненні понятійного апарату та систематизації принципів і методів оцінювання їх ефективності. Методична значущість визначається розробленням комплексного підходу до аналізу результативності інвестиційних проєктів на засадах європейських стандартів. Практична значущість полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій органами державної влади, інвестиційними фондами та регіональними агентствами для підвищення ефективності управління інвестиційними програмами ЄС в Україні.

Інформаційна база дослідження включає дані Європейської комісії, Європейського інвестиційного банку, Eurostat, Європейського рахункового суду, Світового банку, OECD, офіційні законодавчі акти України та ЄС, звіти міжнародних фінансових інституцій, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників з проблематики інвестиційної політики, європейської інтеграції та проєктного менеджменту.

Структура роботи включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПРАКТИЦІ

1.1. Економічна сутність, види та класифікація інвестиційних проектів

Поняття інвестиційного проекту є одним із ключових у системі сучасних економічних досліджень, оскільки воно відображає процес перетворення інвестиційних ресурсів у конкретні результати економічного, соціального та екологічного розвитку. У широкому розумінні інвестиційний проект трактується як комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на досягнення ефекту суспільної користі, що проявляється у підвищенні добробуту, інноваційності та сталості економіки [1].

Вітчизняні науковці розглядають інвестиційний проект як форму конкретизації інвестиційної діяльності, яка поєднує організаційні, технічні, фінансові та управлінські аспекти процесу вкладення капіталу. Так, за визначенням І. В. Макалюка, інвестиційний проект – це система взаємопов'язаних цілей, ресурсів і дій, спрямованих на отримання запланованого результату протягом визначеного періоду часу [6]. У свою чергу, Н. В. Попова підкреслює, що проект є не лише фінансовим документом, а й управлінським інструментом, який передбачає етапність, моніторинг і контроль ефективності інвестиційних рішень [12].

Деякі науковці розглядають інвестиційний проект у функціональному аспекті – як форму реалізації інвестиційної стратегії підприємства. Зокрема, І. С. Смага зазначає, що інвестиційний проект виступає механізмом перетворення інвестиційного потенціалу у конкретні активи, які забезпечують розвиток виробництва та підвищення його конкурентоспроможності [16]. Це підкреслює

важливість стратегічного бачення, комплексного планування і взаємодії економічних та соціальних чинників у процесі формування проекту.

У європейській практиці поняття інвестиційного проекту трактується ширше: воно охоплює не лише фінансові результати, а й соціально-економічний та екологічний ефект від реалізації, що є предметом аналізу при оцінці суспільної доцільності. У «Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects» Європейська комісія наголошує, що кожен інвестиційний проект має оцінюватися не лише з позиції прибутковості для інвестора, але й з урахуванням принципів Value for Money, тобто створення максимальної суспільної цінності за раціонального використання ресурсів, а також дотримання ESG-критеріїв – екологічних, соціальних і управлінських .

З огляду на узагальнення вітчизняних і європейських підходів, авторське визначення інвестиційного проекту можна сформулювати так: «Інвестиційний проект – це системно організований процес цілеспрямованого використання фінансових, матеріальних і людських ресурсів для створення довгострокової економічної, соціальної та екологічної цінності (Value for Money), що відповідає принципам ESG і Цілям сталого розвитку (SDGs)»

У науковій літературі зміст терміна «інвестиційний проект» може відрізнятися залежно від підходу автора, однак усі визначення об'єднує акцент на комплексності, поєднанні ресурсного, організаційного, фінансового та часово-просторового аспектів. Для систематизації різних наукових трактувань узагальнено погляди провідних авторів (табл. 1.1).

Таблиця 1.1. – Наукові підходи до визначення поняття «інвестиційний проект»

Автор / джерело	Ключова ідея визначення	Характерні особливості
І. В. Макалюк [6]	Система взаємопов'язаних дій, спрямованих на досягнення результату	Орієнтація на управлінську та ресурсну складову
Н. В. Попова [12]	Управлінський інструмент реалізації інвестиційної діяльності	Наявність циклічності, моніторингу, контролю
І. С. Смага [16]	Механізм трансформації інвестиційного потенціалу	Акцент на стратегічному розвитку підприємства

Продовження табл. 1.1.

Європейська комісія [26]	Інструмент підвищення добробуту через економічні, соціальні та екологічні результати	Врахування суспільної ефективності
В. О. Гордієнко [4]	Сукупність дій і заходів, спрямованих на інноваційні зміни	Орієнтація на інноваційні аспекти розвитку

Класифікація інвестиційних проектів у науковій літературі охоплює низку критеріїв, що дозволяють виокремити їх за різними характеристиками. За масштабом виділяють малі, середні та великі проекти; за тривалістю – коротко- та довгострокові; за напрямом інвестування – виробничі, інноваційні, соціальні та екологічні [9]. Додатково в сучасних європейських дослідженнях пропонується розглядати класифікацію за критеріями сталості – рівнем відповідності Цілям сталого розвитку (SDGs) та ступенем впливу проекту на екологічну і соціальну трансформацію суспільства.

Важливим є й поділ за джерелами фінансування: власні, залучені та змішані кошти. Окремо виділяють проекти, що реалізуються за участі іноземних інвесторів, включно з програмами, підтриманими Європейським інвестиційним банком та Світовим банком .

Класифікаційна структура інвестиційних проектів сприяє підвищенню ефективності управління ними, оскільки дозволяє чітко визначити ризики, масштаби й методи оцінки ефективності. Узагальнена система класифікації представлена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Основні класифікаційні критерії інвестиційних проектів

Критерій	Види проектів	Приклади застосування
За масштабом	Малий, середній, великий	Місцеві інфраструктурні, регіональні чи національні програми розвитку
За напрямом	Виробничі, соціальні, екологічні, інноваційні	Розвиток підприємств, освіти, енергетики, «зелені» технології
За тривалістю	Короткострокові, середньострокові, довгострокові	Короткі пілотні програми (1–3 роки), середні (3–5), стратегічні (понад 5 років)
За джерелами фінансування	Власні, залучені, змішані	Власний капітал підприємства, банківські кредити, гранти ЄС

Продовження табл. 1.1.

За ступенем ризику	Низький, середній, високий	Інноваційні проекти з підвищеною невизначеністю, стабільні державні інфраструктурні програми
За суб'єктом реалізації	Приватні, державні, державно-приватні	Проекти муніципалітетів, спільні ініціативи з ЄБРР, ЄІБ, чи приватними інвесторами
За територіальною ознакою	Локальні, регіональні, національні, міжнародні	Місцеві громади, ОДА, міжнародні програми співфінансування
За впливом на інноваційність	Традиційні, технологічні, цифрові	Проекти цифрової трансформації, автоматизації, розробки Smart City
За відповідністю Цілям сталого розвитку (SDGs)	Економічно-орієнтовані (SDG 8, 9), соціальні (SDG 3, 4, 10), екологічні (SDG 7, 11, 13)	Проекти енергоефективності, чистої енергії, гендерної рівності, соціальної інтеграції

Інвестиційний проект як економічна категорія має складну внутрішню структуру, що охоплює організаційно-економічні, фінансові, технічні, правові та соціальні елементи. Відповідно до підходу А. А. Пересади, структура інвестиційного проекту повинна відображати не лише систему цілей, ресурсів і результатів, а й логіку їх взаємодії на кожному етапі реалізації [11]. Це означає інтеграцію функцій управління, фінансування, моніторингу та контролю, що забезпечує узгодженість дій усіх учасників процесу.

Основні елементи інвестиційного проекту доцільно поділяти на п'ять взаємопов'язаних блоків: аналітичний, технічний, фінансовий, організаційний і контрольний.

- Аналітичний блок передбачає ідентифікацію проблеми, формування мети, аналіз зовнішнього середовища та вибір пріоритетів.

- Технічний блок охоплює вибір технологій, проектно-конструкторські рішення та підготовку техніко-економічного обґрунтування.

- Фінансовий блок включає оцінку вартості, структуру джерел фінансування, грошові потоки та ефективність капіталовкладень.

- Організаційний блок визначає відповідальних виконавців, терміни реалізації та систему управління.

- Контрольний блок забезпечує моніторинг, управління ризиками, аналіз результативності та коригування проекту [3].

У європейській практиці така структуризація узгоджується з вимогами Європейської комісії до підготовки інвестиційних заявок у межах політики згуртованості 2021–2027 рр. У *Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects* наголошується на необхідності відображення повного «логічного ланцюга»: проблема – мета – результати – вплив, що забезпечує прозорість і підзвітність використання ресурсів [26].

Однією з найважливіших характеристик інвестиційного проекту є його життєвий цикл – послідовність фаз, які проект проходить від задуму до завершення. Традиційно в українській економічній літературі застосовувалася чотиристадійна або п'ятиетапна модель, що включає ініціацію, планування, реалізацію, завершення та оцінку результатів [8]. Проте сучасна європейська практика, зокрема підходи Європейської комісії та Європейського інвестиційного банку, ґрунтується на трифазній моделі:

1. *Ex-Ante* (передінвестиційна фаза) – оцінювання доцільності проекту до його запуску. На цьому етапі здійснюється порівняння альтернатив, визначаються фінансові та економічні параметри, проводиться попередня оцінка ефективності. Саме тут доцільно переходити від фінансових показників NPV та IRR до економічних еквівалентів ENPV та EIRR, які відображають суспільну вигоду від інвестицій.

2. *Mid-Term* (фаза реалізації та моніторингу) – управління ходом проекту, контроль витрат і графіка, поточне коригування дій. На цій фазі особлива увага приділяється досягненню проміжних цілей і використанню індикаторів результативності (Key Performance Indicators, KPI).

3. *Ex-Post* (постінвестиційна фаза) – оцінка фактичних результатів після завершення проекту. Тут проводиться аналіз соціально-економічної та екологічної ефективності, порівняння очікуваних і реальних показників, а також формулювання висновків для майбутніх інвестиційних рішень.

Така трифазна модель є методологічно релевантною до європейських вимог і дозволяє забезпечити послідовне поєднання фінансового, економічного та соціального аналізу. Вона також відповідає принципу *Value for Money*, згідно з

яким оцінювання інвестицій здійснюється не лише за фінансовими вигодами, а й за їх внеском у сталий розвиток, інновації та суспільну ефективність.

Таблиця 1.3– Характеристика фаз життєвого циклу інвестиційного проекту (модель Ex-Ante – Mid-Term – Ex-Post)

Фаза / Етап	Зміст основних дій	Ключові документи / результати	Основні ризики
Ex-Ante (передінвестиційна фаза)	Ідентифікація проблеми та цілей, попередня оцінка доцільності, аналіз альтернатив, соціально-економічне обґрунтування. Проведення фінансового (NPV, IRR) та економічного (ENPV, EIRR) аналізу відповідно до принципів Value for Money та ESG.	Концепція проекту, техніко-економічне обґрунтування, аналітична довідка, матриця ризиків.	Невірна оцінка суспільних вигід і витрат, недооцінка екологічних ризиків, слабе аналітичне обґрунтування.
Mid-Term (фаза реалізації та моніторингу)	Виконання робіт, управління ресурсами, контроль якості та бюджету. Періодичний перегляд показників ефективності (KPI) і коригування графіка реалізації. Моніторинг відповідності ESG-критеріям і Цілям сталого розвитку (SDGs).	Контракти, проміжні звіти, фінансові таблиці, звіти з моніторингу.	Перевищення витрат, відхилення від графіка, неузгодженість між учасниками, зміни ринкових умов.
Ex-Post (постінвестиційна фаза)	Завершення робіт, оцінка фактичних результатів, аудит ефективності, визначення соціально-економічного впливу проекту. Аналіз відхилень між очікуваними і досягнутими результатами, формування висновків для нових проектів.	Підсумковий звіт, аналітичний звіт ENPV/EIRR, рекомендації для подальших проектів, звітність перед донорами чи ЄІБ.	Недосягнення запланованих показників, неадекватна оцінка ефектів, відсутність зворотного зв'язку між циклами.

Багато сучасних досліджень наголошують, що для ефективної реалізації інвестиційних проектів необхідна адаптація європейських стандартів управління до умов української економіки. Як зазначає О. Хом'як, це передбачає побудову системи управління проектом, яка охоплює чітку ієрархію відповідальності, прозорі процедури звітності, моніторинг результатів і впровадження кількісних індикаторів ефективності [23].

З позиції теорії управління, інвестиційний проект є об'єктом багаторівневого менеджменту: стратегічного (визначення цілей і пріоритетів),

тактичного (координація ресурсів, планування), операційного (реалізація конкретних дій і контроль результатів). Європейський інвестиційний банк у своїх офіційних публікаціях підкреслює важливість інтегрованого підходу, що забезпечує баланс між економічною доцільністю, соціальною вигодою та екологічною стійкістю.

Загалом структура інвестиційного проекту в європейському контексті базується на концепції “Value for Money” – максимізації суспільної користі при оптимальному використанні ресурсів. Цей принцип, разом із механізмами ESG-оцінювання та багаторівневої перевірки ефективності, лежить в основі сучасних європейських програм підтримки інвестицій, зокрема JASPERS (Joint Assistance to Support Projects in European Regions).

Підсумовуючи, можна зазначити, що інвестиційний проект є комплексною економічною категорією, яка інтегрує управлінські, фінансові, соціальні, екологічні та правові аспекти. Його сутність полягає у раціональному використанні фінансових, матеріальних і людських ресурсів задля досягнення довгострокового соціально-економічного ефекту. Саме системний підхід до класифікації, планування та реалізації інвестиційних проектів визначає ефективність їх впровадження в умовах європейської інтеграції України.

1.2. Характеристика основних етапів реалізації інвестиційних проектів

Реалізація інвестиційного проекту – це складний, багатофазовий процес, який охоплює послідовність взаємопов’язаних дій, спрямованих на досягнення визначених економічних, соціальних та екологічних результатів. У науковій літературі інвестиційний проект розглядається як системна сукупність заходів, спрямованих на ефективне використання інвестиційних ресурсів для створення, модернізації або реконструкції об’єктів господарської діяльності [11]. Його реалізація є однією з ключових форм активізації інвестиційного процесу, що

забезпечує стаке економічне зростання, інноваційний розвиток і підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Традиційно українські дослідники (І. С. Смага, І. В. Макалюк, А. А. Пересада) виділяють п'ять етапів реалізації проекту: ініціацію, планування, експертизу, реалізацію та завершення. Проте сучасна європейська практика, зокрема методичні рекомендації Європейської комісії та Європейського інвестиційного банку (EIB), пропонує трифазну модель життєвого циклу, яка забезпечує системність, контроль та відповідність принципу Value for Money.

Ця модель включає такі фази:

1. Ex-Ante (передінвестиційна фаза) – формування інвестиційної ідеї, оцінювання доцільності, аналіз соціально-економічних вигід, підготовка концепції проекту. На цьому етапі проводиться попередній фінансовий і економічний аналіз, застосовується методологія Cost-Benefit Analysis (CBA), розраховуються показники NPV, IRR, а також їх суспільні аналоги – ENPV (Economic Net Present Value) та EIRR (Economic Internal Rate of Return), які враховують зовнішні ефекти й соціальну вартість інвестицій.

2. Mid-Term (фаза реалізації та моніторингу) – планування, фінансування, контроль витрат, управління ризиками й ресурсами. На цій стадії здійснюється моніторинг виконання бюджету, досягнення проміжних цілей і відповідності ESG-критеріям та Цілям сталого розвитку (SDGs). Застосовуються підходи PMBOK, PRINCE2 та метод критичного шляху, що дозволяють підвищити ефективність управління проектом.

3. Ex-Post (постінвестиційна фаза) – підбиття підсумків реалізації проекту, аудит ефективності, аналіз відхилень між прогностичними та фактичними показниками, визначення соціально-економічного та екологічного впливу. Результати оформлюються у вигляді підсумкових звітів, що включають показники ENPV/EIRR, рекомендації для подальших проектів та Lessons Learned.

Таблиця 1.4 – Основні етапи реалізації інвестиційного проекту в європейській практиці

Фаза / етап	Зміст робіт	Основні методи та документи	Результат етапу
Ex-Ante (передінвестиційна фаза)	Формування інвестиційної ідеї, ідентифікація проблеми, попередній аналіз соціально-економічних ефектів, розроблення концепції та техніко-економічного обґрунтування.	СВА, МСА, SWOT-аналіз, аналіз ризиків, оцінка фінансових (NPV, IRR) і економічних (ENPV, EIRR) показників.	Концепція проекту, аналітична довідка, попереднє ТЕО, оцінка доцільності.
Mid-Term (фаза реалізації та моніторингу)	Деталізація техніко-економічних параметрів, виконання робіт, управління ресурсами, контроль бюджету, координація виконавців.	PMБOK, PRINCE2, KPI-аналіз, метод критичного шляху, моніторингові таблиці.	Проміжні звіти, контракти, дані моніторингу ESG-показників, контроль графіка реалізації.
Ex-Post (постінвестиційна фаза)	Завершення робіт, аудит результатів, оцінка соціально-економічної ефективності, підготовка звітності та рекомендацій для майбутніх проектів.	KPI-оцінка, ENPV/EIRR-аналіз, бенчмаркінг, оцінка сталості результатів.	Підсумковий звіт, звіт про ефективність, висновки щодо Value for Money.

Системність цього підходу підкреслює А. А. Пересада [11], зазначаючи, що реалізація інвестиційного проекту повинна охоплювати всі стадії – від формування ідеї до контролю за використанням капіталу в експлуатаційній фазі. В. Базюк також наголошує, що кожен етап має супроводжуватись кількісною оцінкою ефективності, зокрема через показники NPV, IRR, PP та їх економічні аналоги – ENPV і EIRR, які враховують не лише фінансову дохідність, а й суспільний ефект інвестицій [8].

Європейська трифазна модель (Ex-Ante – Mid-Term – Ex-Post) забезпечує більш високу методологічну релевантність і дозволяє інтегрувати економічний аналіз з соціальними та екологічними аспектами розвитку. Саме її застосування відповідає сучасним підходам ЄС до оцінювання інвестиційних проектів, орієнтованих на сталий розвиток і максимізацію суспільної цінності (Value for Money).

У європейській практиці реалізація інвестиційного проекту відбувається за чітко структурованою моделлю, яка закріплена у рекомендаціях Європейської Комісії (Guide to Cost-Benefit Analysis, 2022). Вона передбачає три основні фази: Ex-Ante (передінвестиційна оцінка), Mid-Term (моніторинг виконання) та Ex-Post (післяпроектна оцінка). Такий підхід використовується у програмах Європейського інвестиційного банку (European Investment Bank, 2023) та Світового банку (World Bank, 2021) для аналізу державних інвестиційних ініціатив у сферах транспорту, енергетики, екології, цифровізації та інфраструктурного розвитку. Він дозволяє оцінювати не лише фінансову доцільність, а й суспільну ефективність проектів через призму принципів Value for Money та ESG-критеріїв.

Вітчизняні дослідники, зокрема І. Мойсеєнко та Л. Гулько, підкреслюють, що саме на етапі планування формується логіка майбутнього проекту – визначаються його стратегічні цілі, індикатори результативності, джерела фінансування, строки реалізації та система ризик-менеджменту. На цьому етапі створюється інвестиційний паспорт проекту, який узгоджує організаційні, фінансові та управлінські аспекти й є базовим документом для залучення капіталу від донорів, банків та міжнародних фінансових інституцій.

Фаза реалізації (Mid-Term) охоплює безпосереднє виконання робіт, управління ресурсами, контроль якості, графіка і витрат. Як зазначає В. Гордієнко [Гордієнко, 2019], сучасне управління інвестиційними проектами має базуватися на методології project-based management, що поєднує класичні інструменти планування (Gantt chart, Critical Path Method) із сучасними підходами контролю ризиків, моніторингу ESG-показників та оцінки прогресу за ключовими індикаторами (KPI). Використання міжнародних стандартів PMBOK Guide (2021) та PRINCE2 забезпечує високу якість управлінських процедур, прозорість комунікацій між учасниками й узгодженість з європейськими практиками.

На завершальному етапі – Ex-Post – проводиться економічна та соціально-екологічна оцінка ефективності проекту. За підходом І. С. Смаги [Смага, 2022], постінвестиційний аналіз передбачає зіставлення очікуваних і фактичних результатів, перевірку фінансової стійкості, виявлення відхилень і формування

рекомендацій для майбутніх проектів. Подібну логіку пропонує й Європейська Комісія (JASPERS / EIB Materials, 2021–2022), де наголошується на важливості зворотного зв'язку між фазами життєвого циклу – тобто використання отриманих висновків для вдосконалення політики планування та оцінювання інвестицій у майбутньому.

У контексті сучасної європейської інтеграції України важливого значення набуває перехід від фінансових до економічних критеріїв оцінювання проектів. Якщо традиційні показники – NPV, IRR, PP – відображають фінансову привабливість для інвестора, то сучасні стандарти ЄС вимагають застосування ENPV (Economic Net Present Value) та EIRR (Economic Internal Rate of Return), які враховують зовнішні ефекти: зайнятість, вплив на довкілля, регіональний розвиток і соціальну справедливість. Таким чином, економічна ефективність інвестиційного проекту оцінюється не лише через прибутковість, а й через внесок у досягнення Цілей сталого розвитку (SDGs).

Реалізація інвестиційного проекту – це цілісний процес, який поєднує планування, фінансування, управління ресурсами, моніторинг і постінвестиційну оцінку. Його ефективність забезпечується інтеграцією міжнародних методик (CBA, MCA, KPI), дотриманням принципів ризик-орієнтованого управління, прозорості та сталості розвитку. Такий підхід створює основу для переходу до інтегрованої системи оцінювання інвестиційних проектів.

1.3. Європейські принципи та методики оцінювання ефективності інвестиційних проектів

У контексті європейської інтеграції питання оцінювання ефективності інвестиційних проектів набуває особливої актуальності, адже саме через систему чітко визначених методик і принципів забезпечується прозорість управлінських рішень, підзвітність витрат та раціональне використання фінансових ресурсів.

Європейський Союз сформував комплекс нормативних документів і методичних рекомендацій, які визначають єдині підходи до формування, відбору та оцінювання інвестиційних ініціатив на національному й регіональному рівнях [4].

Основними принципами європейської системи оцінювання інвестиційних проектів є раціональність, прозорість, комплексність, орієнтація на сталий розвиток і суспільну вигоду (Value for Money). У керівних документах Європейської комісії, зокрема в *Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects* (2022), наголошується, що будь-який інвестиційний проект має розглядатися не лише через призму фінансових результатів, а й з урахуванням економічних, екологічних і соціальних наслідків його реалізації [8].

Українські науковці, серед яких В. Геєць, З. Варналій, С. Онищенко, акцентують, що імплементація європейських підходів вимагає адаптації до національних умов. На їхню думку, застосування принципів сталого розвитку та соціально-економічної оцінки інвестицій підвищує результативність державної інвестиційної політики і зміцнює бюджетну безпеку держави.

Основні методики, що застосовуються у країнах ЄС

Європейська система оцінювання передбачає використання комплексу взаємодоповнюючих методик, серед яких:

- CBA (Cost-Benefit Analysis) – аналіз витрат і вигід, який охоплює не лише фінансові, а й соціальні та екологічні ефекти.
- NPV (Net Present Value) – показник чистої теперішньої вартості, що дозволяє оцінити прибутковість проекту з урахуванням часової вартості грошей.
- IRR (Internal Rate of Return) – внутрішня норма рентабельності, яка визначає мінімально прийнятну ставку доходності.
- SROI (Social Return on Investment) – показник соціальної віддачі від інвестицій, що оцінює створену суспільну цінність.
- Sensitivity Analysis – аналіз чутливості, який визначає вплив зміни ключових параметрів (вартості, термінів, попиту) на підсумкові результати.

Кожна з цих методик виконує свою аналітичну функцію, але в європейській практиці вони розглядаються у взаємодії – у рамках інтегрованого підходу

СВА/МСА (Multi-Criteria Analysis). Це дозволяє одночасно врахувати кількісні фінансові показники, які відображають економічну ефективність, і якісні критерії – соціальну справедливість, екологічну сталість, інноваційність тощо.

Таблиця 1.5 – Основні методики оцінювання ефективності інвестиційних проектів у Європейському Союзі

Методика	Зміст підходу	Основна сфера застосування	Особливості
Cost-Benefit Analysis (CBA)	Порівняння сукупних вигід і витрат у грошовому та суспільному виразі	Інфраструктурні, соціальні, екологічні проекти	Враховує соціальні ефекти, забезпечує оцінку суспільної вигоди
Net Present Value (NPV)	Розрахунок різниці між поточною вартістю грошових потоків	Комерційні проекти	Визначає фінансову привабливість і рентабельність
Internal Rate of Return (IRR)	Розрахунок ставки доходності, за якої $NPV = 0$	Приватні інвестиції	Використовується для порівняння альтернативних проектів
Social Return on Investment (SROI)	Оцінка соціальної цінності на одиницю інвестицій	Соціальні, екологічні, неприбуткові проекти	Перекладає соціальний ефект у грошовий еквівалент
Sensitivity Analysis	Аналіз впливу змін параметрів на результати проекту	Усі типи проектів	Дозволяє оцінити ризики, невизначеність і гнучкість проекту
Multi-Criteria Analysis (MCA)	Порівняння альтернатив за сукупністю кількісних і якісних критеріїв	Великі державні та регіональні програми	Враховує не лише економічні, а й соціально-екологічні показники

Як зазначає Європейський інвестиційний банк (ЕІВ, 2023), використання цих методик забезпечує стандартизований та порівняльний підхід до відбору проектів, що фінансуються з коштів ЄС, і гарантує ефективність розподілу бюджетних та позикових ресурсів [6].

Оцінювання здійснюється з урахуванням таких ключових параметрів:

- SDR (Social Discount Rate) – соціальна ставка дисконту, рекомендована ЄК у межах 3–5 %, що відображає суспільну вартість часу;
- Горизонт планування – як правило, 10–20 років залежно від типу проекту;
- Монетизація зовнішніх ефектів – урахування вартості скорочення викидів CO₂, створення робочих місць, підвищення якості життя населення.

Таким чином, у межах даного дослідження доцільно застосовувати інтегрований авторський підхід, що поєднує методи СВА і МСА, з урахуванням соціальної ставки дисконту ($SDR = 4 \%$), горизонту планування 15 років і системи показників, адаптованих до Цілей сталого розвитку (SDGs). Такий підхід дозволяє не лише оцінити фінансову й економічну доцільність проекту, а й виявити його соціальний, екологічний та інституційний ефект – тобто визначити повну цінність інвестицій відповідно до концепції Value for Money.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що європейська система оцінювання інвестиційних проектів ґрунтується на поєднанні економічної раціональності, соціальної відповідальності та екологічної сталості. Її адаптація в Україні сприятиме формуванню єдиних методичних стандартів оцінювання, що дозволить інтегрувати національні інвестиційні практики у європейський економічний простір і забезпечити ефективне використання публічних фінансів.

Вагомий внесок у розроблення методик оцінювання інвестиційних проектів здійснюють міжнародні фінансові інституції – Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), а також Європейський інвестиційний банк (ЄІБ). Їхні підходи стали основою для формування уніфікованих європейських стандартів інвестиційного аналізу. Зокрема, ЄІБ у своїй методології оцінювання (EIB Project Evaluation Guidelines, 2020) наголошує на поєднанні кількісних і якісних критеріїв, включаючи екологічні, соціальні та управлінські аспекти [6].

Методологія Світового банку, викладена у «Investment Project Financing Implementation Manual» (2018), ґрунтується на принципі економічної доцільності (economic justification), який передбачає визначення не лише прибутковості, але й внеску проекту у розвиток суспільного добробуту. Для кожного проекту розраховується економічна внутрішня норма рентабельності (EIRR) та економічна чиста теперішня вартість (ENPV), що відображають ефективність використання ресурсів у широкому соціально-економічному контексті [10].

ЄБРР, у свою чергу, у методичних рекомендаціях з оцінювання інвестиційних програм (EBRD Project Cycle, 2022) використовує підхід, орієнтований на результати розвитку (Results-Based Approach). Особлива увага приділяється проектам, що мають екологічний ефект, підвищують енергоефективність або сприяють інноваціям, оскільки ці напрями відповідають пріоритетам «Зеленої угоди» ЄС (European Green Deal) [11].

Однією з найсучасніших методик, що активно використовується в країнах ЄС, є багатокритеріальний аналіз (Multi-Criteria Analysis, МСА). Ця методика дозволяє оцінити інвестиційний проект за сукупністю кількісних та якісних показників, що охоплюють економічні, соціальні, екологічні та управлінські критерії [12]. У межах МСА кожен критерій має певну вагу, що визначається експертами або на основі стратегічних документів. Перевагою підходу є можливість комплексної оцінки навіть у випадках, коли результати важко виразити у грошовій формі.

Таблиця 1.6 – Порівняльна характеристика основних міжнародних підходів до оцінювання інвестиційних проектів

Організація / Методика	Основний принцип	Особливості оцінки	Сфера застосування
ЄІБ	Поєднання фінансових і нефінансових показників	Аналіз соціальних, екологічних, управлінських ефектів	Інфраструктура, екологічні проекти
Світовий банк	Економічна доцільність (EIRR, ENPV)	Визначення суспільної вигоди від інвестицій	Проекти розвитку, інфраструктура
ЄБРР	Орієнтація на результати розвитку	Врачування гендерного, енергетичного, екологічного вимірів	Інноваційні, енергоефективні проекти
ЄС (МСА)	Багатокритеріальна оцінка	Врачування вагових коефіцієнтів для різних показників	Проекти регіонального розвитку, сталого росту

У науковій літературі підкреслюється, що використання європейських підходів до оцінювання ефективності інвестиційних проектів дає змогу уникнути

одновимірності фінансового аналізу. Так, О. Шевчук зазначає, що традиційні показники, як-от NPV чи IRR, хоча й залишаються ключовими, не відображають соціально-екологічного впливу інвестицій [13]. У свою чергу, Г. Козак наголошує, що інтеграція методів СВА і МСА забезпечує більш комплексний аналіз рішень у сфері публічних інвестицій [14].

У практиці ЄС також широко застосовуються методи кількісного ризикового моделювання, зокрема сценарний аналіз, аналіз Монте-Карло та оцінка ризиків за матричною моделлю. Згідно з керівництвом Європейської комісії (European Commission, 2021), ці підходи дозволяють оцінити вплив невизначеності макроекономічних факторів на ефективність проекту [15]. Саме тому у країнах ЄС ключовим принципом є прозорість припущень, на основі яких здійснюється прогнозування.

Важливо, що європейські стандарти оцінювання ефективності передбачають участь усіх зацікавлених сторін (stakeholders). Це означає, що під час оцінювання враховуються думки громад, бізнесу, неурядових організацій, що забезпечує демократичність і підзвітність процесу [16]. В Україні цей підхід лише починає впроваджуватися, зокрема в рамках реалізації спільних інвестиційних проектів з ЄІБ та ЄБРР.

У сучасній європейській практиці оцінювання інвестиційних проектів важливу роль відіграють міжнародні стандарти управління якістю та сталим розвитком, зокрема серії ISO 21500:2021 (Guidance on Project Management), ISO 31000:2018 (Risk Management) і ISO 14001:2015 (Environmental Management). Їхнє впровадження забезпечує уніфікацію процедур оцінювання ефективності, формування системного підходу до ризиків та інтеграцію принципів екологічної відповідальності [25]. Такі стандарти активно застосовуються під час підготовки та реалізації проектів, що фінансуються за рахунок ЄІБ та структурних фондів ЄС.

Поряд із технічними стандартами, в останні роки особливої ваги набувають ESG-підходи (Environmental, Social, Governance). Згідно з методикою European Investment Bank (2023), оцінка ESG-факторів є обов'язковим елементом процесу ухвалення рішень щодо інвестицій. Це означає, що ефективність проекту

визначається не лише за фінансовими показниками, але й за тим, наскільки він відповідає принципам сталого розвитку, соціальної інклюзії та належного корпоративного управління. Таким чином, критерії ефективності розширюються, охоплюючи не тільки економічний, а й соціально-екологічний вимір.

У межах Європейської комісії з 2021 року діє оновлений документ – Guide to Cost-Benefit Analysis of Investment Projects (Vademecum), який встановлює загальні правила оцінювання великих інвестиційних ініціатив у рамках політики згуртованості [28]. У цьому посібнику підкреслюється важливість проведення чутливого аналізу, що дозволяє визначити, як змінюється ефективність проекту під впливом коливань ключових параметрів – ставки дисконту, рівня попиту, операційних витрат тощо. Особливу увагу приділено методиці визначення соціальної ставки дисконту (Social Discount Rate, SDR), яка відображає часові переваги суспільства у використанні ресурсів.

Застосування європейських методик у країнах Центрально-Східної Європи довело їхню ефективність у контексті інтеграції до спільного ринку. Наприклад, у Польщі, Чехії, Словаччині та Румунії усі державні інвестиційні проекти, що претендують на фінансування з фондів ЄС, мають обов'язково проходити процедуру економічно-соціальної оцінки за методологією СВА (Cost-Benefit Analysis) [29]. При цьому обов'язковою умовою є наявність матриці ризиків, сценаріїв розвитку подій та чутливого аналізу.

В українських умовах інтеграція цих принципів відбувається поступово. Зокрема, у межах співпраці з ЄІБ та ЄБРР при розробці Національної транспортної стратегії (2020–2030 рр.) уже застосовувалися методики СВА і МСА з урахуванням екологічних і соціальних ефектів [30].

Як зазначає А. Пересада, адаптація європейських стандартів дозволяє підвищити рівень обґрунтованості інвестиційних рішень та прозорість оцінювання [11]. Однак ефективність цього процесу значною мірою залежить від кваліфікації фахівців і якості вихідних даних.

Таблиця 1.7 – Основні принципи оцінювання інвестиційних проектів за європейськими методиками

Принцип	Зміст	Вплив на ефективність
Принцип сталого розвитку	Урахування економічних, екологічних і соціальних факторів	Забезпечує збалансованість результатів
Принцип доданої вартості ЄС	Визначення внеску проекту у досягнення цілей політики згуртованості	Підвищує пріоритетність проектів
Принцип прозорості	Повна публічність припущень, критеріїв і методів	Зменшує ризик неефективних рішень
Принцип обґрунтованості	Використання науково-методичних підходів (СВА, МСА, ESG)	Забезпечує достовірність результатів
Принцип участі стейкхолдерів	Залучення зацікавлених сторін до оцінювання	Підвищує соціальну прийнятність проектів

Дослідження Сливки Р. М. (2022) доводить, що поєднання методів фінансового та соціально-економічного аналізу створює комплексну основу для визначення ефективності проектів, особливо у сфері інфраструктури та енергетики [15]. Водночас Тищенко О. Б. (2021) пропонує використання мультикритеріальної моделі оцінювання (МСА) для врахування не лише грошових потоків, а й ризикових факторів, що мають непряму економічну цінність [18].

На думку Митяя В. О. (2020), саме інтеграція кількісних і якісних критеріїв є передумовою формування сучасної системи управління інвестиційними ризиками в Україні [7]. Це узгоджується із рекомендаціями Project Management Institute (PMI, 2021), де зазначено, що оцінювання проекту має здійснюватися не лише на етапі планування, а протягом усього життєвого циклу – від ініціації до завершення .

Європейські принципи та методики оцінювання ефективності інвестиційних проектів базуються на системному поєднанні фінансових, соціальних, екологічних і управлінських критеріїв. У центрі уваги – сталий розвиток, ефективне використання ресурсів і прозорість ухвалення рішень. Методи СВА та МСА, рекомендовані Європейською комісією, забезпечують комплексну оцінку, що дозволяє врахувати як кількісні, так і якісні ефекти.

Для України адаптація цих підходів є стратегічно важливою, оскільки вона сприяє підвищенню інвестиційної привабливості, зменшенню ризиків і відповідності проектів європейським вимогам сталого розвитку. Подальше вдосконалення системи оцінювання потребує підготовки фахівців, впровадження міжнародних стандартів ISO та ESG і розробки національних рекомендацій на основі методик ЄС.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

2.1. Сучасний стан, динаміка і тенденції залучення європейських інвестиційних проектів в Україну

Інвестиції відіграють ключову роль у просуванні економічного зростання країни, сприяючи створенню нових робочих місць, розвитку інфраструктури, інновацій та підвищенню рівня життя населення. Вивчення інвестиційного потенціалу України допоможе визначити привабливість країни для зарубіжних інвесторів, а також виявити можливості та ризики, пов'язані з інвестуванням у нашій країні. Це важливий крок у створенні сприятливого інвестиційного клімату та привабленні зовнішнього капіталу для розвитку України.

Валютний курс відіграє суттєву роль у формуванні інвестиційного обличчя України для зарубіжних інвесторів. По-перше, високий курс національної валюти може сприяти зростанню вартості експортованих товарів, що робить ринок більш привабливим для іноземних інвесторів, які шукають можливості для вкладення капіталу у перспективні сектори економіки. З іншого боку, низький курс може ускладнити ситуацію для компаній, які залежать від імпортованих товарів, оскільки це збільшує їхні витрати та впливає на конкурентоспроможність.

Додатково, зміни валютного курсу можуть мати великий вплив на фінансову стабільність підприємств. При коливаннях курсу, прибуток та збиток компаній, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, може значно змінюватися, що впливає на їхню здатність погасити борги, розширювати бізнес або розподіляти прибуток між інвесторами.

Нарешті, глобальні події, такі як "валютна війна", можуть значно вплинути на курс національної валюти, а саме, створюють додаткові ризики для інвесторів, оскільки вони можуть призвести до різких змін валютного курсу

та нестабільності на ринку. Тому іноземні інвестори вивчають валютний курс та його вплив на інвестиційний клімат України перед прийняттям рішень щодо вкладення капіталу. Аналізуючи динаміку валютного курсу в Україні за період з 2015 по 2023 роки, варто зауважити, що валютний курс долара до гривні збільшувався з 2015 по 2018 рік, досягнувши найвищого рівня в 2018 році (2789,29 грн за 100 USD), після чого спостерігалась певна коливання вартості, але загалом залишалася на рівні вище, ніж у 2015 році. У 2023 році вартість долара знизилась до 3 698,45 грн за 100 USD. В свою чергу, вартість євро до гривні також збільшувалась з 2015 по 2018 рік, досягнувши піку в 2018 році (3169,11 грн за 100 EUR). Проте з 2019 по 2020 роки спостерігався спад вартості євро, але з 2021 року вона знову почала зростати. У 2023 році вартість євро становить 3 996,40 грн за 100 EUR (рис. 2.1).

Загалом можна сказати, що валютний курс української гривні до долара та євро підлягав коливанням протягом розглянутого періоду. При цьому, за останні кілька років, спостерігалось послаблення гривні щодо долара, але посилення щодо євро.

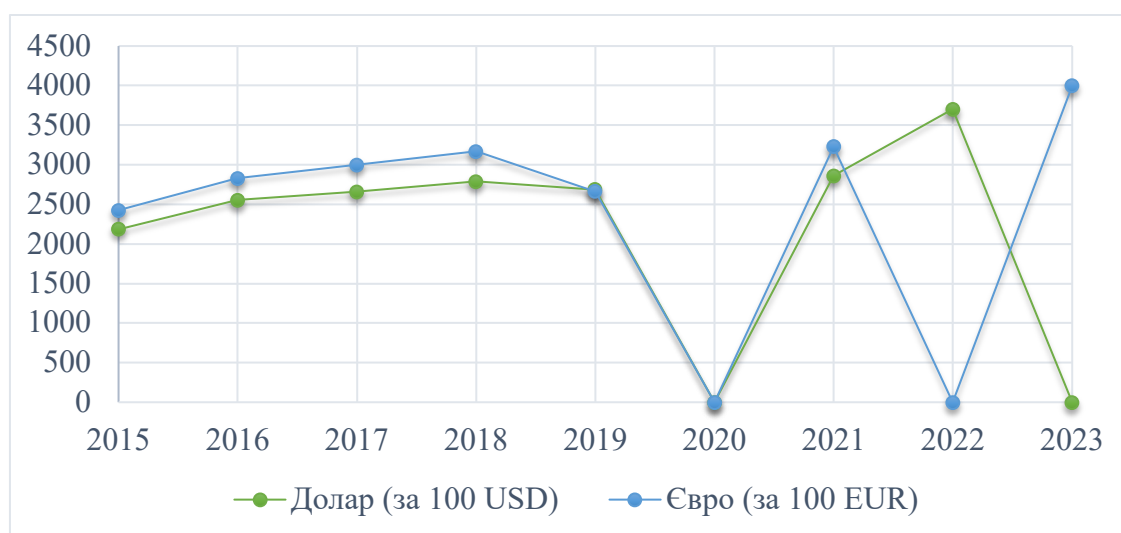

Рис. 2.1 – Динаміка валютного курсу в Україні 2015-2023 роки, грн.

Джерело: побудовано автором на основі [14]

На основі даних (рис. 2.2) про валютний курс в Україні з 2015 по 2023 роки розрахуємо такі дані, як річний приріст/спад курсу, середньорічний курс та відсоткову ставку зміни курсу .

Курс долара за 100 USD зростав у 2016 році на 370,66, у 2017 році зріс на 104,53, а в 2018 році зріс на 129,63 гривні. У 2019 році відбулось зменшення курсу на 103,89 гривен, а в 2020 році відбулося значне зменшення на 316,40 гривен. Проте, у 2021 році курс долара знову зріс на 491 гривню, а в 2022 році зріс на 842,67 гривен. У 2023 році сталася незначна зміна курсу, зменшившись на 4,22 гривен.

Щодо євро, курс за 100 EUR зростав у 2016 році на 406,32, у 2017 році зріс на 171,23, а в 2018 році зріс на 168,69 гривен. У 2019 році відбулось зменшення курсу на 505,34 гривні, а в 2020 році відбулося значне збільшення на 810,82 гривен. У 2021 році курс євро зменшився на 245,77, а в 2022 році став майже незмінним, зроставши лише на 5,87 гривен. У 2023 році курс євро знову зріс на 761,71.

Відсоткова зміна курсу долара та євро також варіювалася. Найбільш значна зміна відсоткового курсу долара була зафіксована у 2022 році зі збільшенням на 29,49%, тоді як найбільша зміна відсоткового курсу євро відбулася в 2020 році зі збільшенням на 30,44%. У 2019 році спостерігалася найбільша відсоткова зміна курсу, проте у зворотному напрямку, зі зменшенням на 16,01%.

Загалом, з наданих даних можна зробити висновок, що курс долара та євро до гривні був підданий коливанням протягом останніх декількох років. Ці зміни спричинені різними факторами, такими як економічна ситуація, політичні події та інші глобальні фактори, що впливають на міжнародні валютні ринки.

Аналізуючи дані зовнішньоторговельного балансу України в 2015-2022 роках, можна помітити певні зміни, пов'язані з пандемією COVID-19 в 2019 році та початком повномасштабної війни в Україні в 2022 році.

Перш за все, важливо зазначити, що до початку пандемії COVID-19 у 2019 році зовнішньоторговельний баланс України показував певну негативну тенденцію, зі зменшенням сальдо між експортом та імпортом протягом декількох років. Наприклад, у 2015 році сальдо становило -1084016 млн. грн., а у 2018 році - 1914893 млн. грн. Це свідчить про те, що вартість імпорту перевищувала вартість експорту.

Однак, у 2019 році, коли почалася пандемія COVID-19, ситуація змінилася. Сальдо зовнішньоторговельного балансу покращилося і становило -1947599 млн.

грн., що було пов'язано зі зменшенням імпорту товарів та послуг. Ймовірно, введені обмежувальні заходи та зниження попиту внаслідок пандемії сприяли зменшенню імпорту. Проте, експорт також зазнав зниження порівняно з попередніми роками, хоча не настільки значного. У 2020 році показники зовнішньоторговельного балансу продовжили змінюватися під впливом пандемії. Сальдо становило - 1681526 млн. грн., що також було покращенням порівняно з попереднім роком. Однак, вплив на ВВП та інфляцію залишався незначним. У 2021 році сальдо знову погіршилося, досягнувши -2286067 млн. грн, що може бути пов'язано зі збільшенням імпорту та зменшенням експорту, що може бути наслідком складних економічних та політичних умов.

В 2022 році сальдо зовнішньоторговельного балансу значно погіршилося, досягнувши -2712325 млн. грн. Це вплинуло на ВВП, що зменшилося на 16,8% порівняно з попереднім роком. Також, це мало суттєвий вплив на інфляцію, знижуючи її на 16,8%.

Отже, можна зробити висновок, що пандемія COVID-19 та війна в Україні вплинули на зовнішньоторговельний баланс країни. Відбулися зміни у вартості експорту та імпорту, а також у сальдо. Ситуація погіршилася в 2022 році, коли сальдо сильно зменшилося, що є наслідком воєнного конфлікту та загальної невпевненості в економіці країни.

Динаміка курсу валют в Україні протягом останніх кількох років показує значну нестабільність, що має важливий вплив на економіку країни. Зростання курсу гривні до долара та євро у період з 2016 по 2018 роки сприяло збільшенню конкурентоспроможності експортних галузей, однак це призвело до ускладнення для імпортерів, оскільки імпортовані товари стали дорожчими.

У 2019 році курс гривні знизився, що стимулювало імпорт, але призвело до скорочення конкурентної вигоди експортерів. У 2020 році курс гривні знову коливався, спочатку зростав, а потім знизився, що створило невизначеність і негативно вплинуло на прогнозованість економіки. Найбільш суттєві зміни в курсі гривні відбулися в 2022 році через війну, що призвело до значного зростання курсу, що стало причиною загострення економічної ситуації в країні та негативно

вплинуло на всі галузі економіки. Відображаючи на інвестиційний профіль України, нестабільність курсу гривні робить її менш привабливою для іноземних інвесторів. Війна ще більше загострила інвестиційний клімат країни, змушуючи інвесторів бути обережними щодо вкладення коштів в Україну через високі ризики, пов'язані як з валютним курсом, так і з загальною геополітичною ситуацією.

Зовнішньоторговельний баланс визначає конкурентоспроможність економіки країни на міжнародному ринку та має значний вплив на інвестиційний профіль країни. Позитивний показник, коли експорт перевищує імпорт, свідчить про успішність українських товарів та послуг на зовнішніх ринках, що може збільшити надходження іноземної валюти в країну, що створює сприятливі умови для інвестицій та розвитку економіки. З позитивним зовнішньоторговельним балансом іноземні інвестори більш схильні розглядати Україну як привабливий об'єкт для вкладень. Збільшення надходження іноземної валюти дозволяє країні здійснювати більше інвестицій у розвиток своєї інфраструктури, технологій та бізнесу загалом, що може збільшити рівень зайнятості, стимулювати інновації та сприяти зростанню валового внутрішнього продукту (ВВП).

Негативний зовнішньоторговельний баланс, навпаки, коли імпорт перевищує експорт, може вказувати на проблеми з конкурентоспроможністю української економіки, що призведе до зменшення надходження іноземної валюти в країну, що ускладнює можливості для інвестиційного розвитку. Негативний зовнішньоторговельний баланс, також, створює ризики для інвесторів, оскільки він може сигналізувати про економічні труднощі та невизначеність на ринку, що може вплинути на їхні рішення щодо вкладення коштів.

Аналізуючи дані зовнішньоторговельного балансу України в 2015-2022 роках, можна помітити певні зміни, пов'язані з пандемією COVID-19 в 2019 році та початком повномасштабної війни в Україні в 2022 році (табл. 2.2).

Перш за все, важливо зазначити, що до початку пандемії COVID-19 у 2019 році зовнішньоторговельний баланс України показував певну негативну тенденцію, зі зменшенням сальдо між експортом та імпортом протягом декількох років. Наприклад, у 2015 році сальдо становило -1084016 млн. грн., а у 2018 році -

1914893 млн. грн, що свідчить про те, що вартість імпорту перевищувала вартість експорту.

Однак, у 2019 році, коли почалася пандемія COVID-19, ситуація змінилася. Сальдо зовнішньоторговельного балансу покращилося і становило -1947599 млн. грн., що було пов'язано зі зменшенням імпорту товарів та послуг. Ймовірно, введені обмежувальні заходи та зниження попиту внаслідок пандемії сприяли зменшенню імпорту. Проте, експорт також зазнав зниження порівняно з попередніми роками, хоча не настільки значного. У 2020 році показники зовнішньоторговельного балансу продовжили змінюватися під впливом пандемії. Сальдо становило -1681526 млн. грн., що також було покращенням порівняно з попереднім роком. Однак, вплив на ВВП та інфляцію залишався незначним. У 2021 році сальдо знову погіршилося, досягнувши -2286067 млн. грн, що може бути пов'язано зі збільшенням імпорту та зменшенням експорту, що може бути наслідком складних економічних та політичних умов.

Згідно з додатком Б в 2022 році сальдо зовнішньоторговельного балансу значно погіршилося, досягнувши -2712325 млн. грн, а це вплинуло на ВВП, що зменшилося на 16,8% порівняно з попереднім роком.

Аналіз показників зовнішньоторговельного балансу (ЗТБ) в контексті його впливу на іноземні інвестиції в Україні розкриває значну динаміку та взаємозв'язок між економічними процесами. Період з 2015 по 2018 роки характеризувався негативним сальдо ЗТБ, що свідчило про проблеми з конкурентоспроможністю економіки, що могло створити перешкоди для приваблення іноземних інвестицій, оскільки інвестори зазвичай виявляють більший інтерес до країн з позитивним сальдо ЗТБ [19, с. 7-8].

З 2019 по 2020 роки спостерігалось покращення сальдо ЗТБ, що може бути пов'язано з різними факторами, включаючи покращення конкурентоспроможності або вплив пандемії COVID-19 на імпорт. Однак в 2021 році ми спостерігаємо знову погіршення сальдо ЗТБ, що може бути пов'язано з початком війни.

Різке погіршення сальдо ЗТБ в 2022 році, як наслідок війни, має серйозні наслідки для економіки України, що значно знизило привабливість країни для

іноземних інвесторів, оскільки нестабільність та ризики, пов'язані з воєнним конфліктом, роблять інвестування в Україну менш привабливим. Динаміка експорту, ВВП та рівень інфляції, також, відображають вплив зовнішньоторговельного балансу на економіку. Різке зниження експорту та ВВП, а також зростання інфляції у зв'язку з війною, погіршують інвестиційний клімат країни.

Отже, важливо враховувати не лише самі показники ЗТБ, але й їхні наслідки для економіки та інвестиційного клімату України. Війна впливає на всі аспекти економіки та створює значні ризики для іноземних інвесторів, що може затримати розвиток країни та знизити її привабливість для зовнішніх інвестицій.

Агросектор України є однією з найперспективніших галузей для інвестування. Країна має значний природний ресурс у вигляді чорноземів, що робить її однією з найродючіших на планеті. За даними Світового банку, Україна займає перше місце в Європі та третє в світі за площею чорноземів, що створює величезні можливості для сільськогосподарського виробництва.

Україна є одним з головних експортерів зернових у світі, що підтверджується даними за 2022 рік, коли експорт зернових з України досяг 48,5 мільйонів тонн. Збільшення попиту на зернові у світі, особливо в умовах зростаючої населення та змін клімату, створює стійкий попит на українську сільгосппродукцію.

Помітний потенціал для розвитку має переробна промисловість України. За рахунок розвитку власного виробництва та створення додаткової вартості з реалізації готової продукції, країна може збільшити свої прибутки від експорту. Крім того, зростаючий попит на органічні продукти у світі створює нові можливості для українських сільгосппродуктів. Прогнози USDA, що передбачають збільшення експорту органічної продукції до 1 мільярда доларів США до 2028 року, свідчать про перспективність цього сегмента ринку [31, с. 77].

Загалом, агросектор України має стійкі фундаментальні основи для подальшого розвитку та інвестування. З великим природним потенціалом, стабільним попитом на продукцію та можливостями для розвитку переробної

промисловості, цей сектор привертає увагу як внутрішніх, так і зарубіжних інвесторів.

Український ІТ-сектор займає визначне місце серед інших європейських країн, відзначаючись надзвичайною динамікою зростання, яке становить 20-25% щорічно. За даними ЕРАМ Ukraine, у 2022 році він експортував послуги на суму 6,8 мільярда доларів США. Це високий показник, що свідчить про значний внесок українського ІТ-сектору у глобальну економіку.

Однією з ключових переваг українського ІТ-сектору є наявність великої кількості кваліфікованих фахівців з різноманітним досвідом роботи. За даними DOU, лише у 2023 році в Україні нараховувалося понад 200 000 ІТ-фахівців, що робить країну привабливим місцем для розміщення різноманітних ІТ-проектів та розвитку технологічних стартапів.

Також, варто відзначити позитивний вплив урядових ініціатив на розвиток ІТ-сектору в Україні. Уряд активно підтримує цей сектор, створюючи сприятливі умови для ведення бізнесу, наприклад, у 2022 році Верховна Рада прийняла закон "Дія City", який встановлює спеціальний правовий режим для ІТ-компаній, сприяючи їхньому подальшому розвитку та залученню інвестицій [28; 29].

Україна, знаходячись на перехресті сонячних і вітрових потужностей, має великий потенціал для впровадження відновлюваної енергетики. Згідно з даними Світового банку, країна має вражаючі 470 ГВт сонячної енергії та 1400 ГВт вітрової енергії, що створює неймовірні можливості для розвитку екологічно чистих джерел енергії, що може сприяти не лише зменшенню залежності від імпорту енергоносіїв, але й зниженню викидів парникових газів.

Уряд України визнає важливість розвитку відновлюваної енергетики і встановлює амбітні цілі на цей рахунок. Планується досягнення 25% частки відновлюваних джерел енергії у загальній енергобалансі країни до 2035 року, що вимагатиме значних інвестицій і розвитку відповідної інфраструктури, але водночас створить сприятливі умови для сталого економічного розвитку та збереження навколишнього середовища [20, с. 48-51].

На жаль, на сьогоднішній день частка відновлюваної енергетики в енергобалансі України залишається відносно невисокою, складаючи всього 11%. Однак, урядові зусилля та ініціативи прокладають шлях для її подальшого зростання. Запровадження стимулюючих законодавчих актів, підтримка інноваційних технологій та приваблення інвестицій можуть сприяти швидкому розвитку відновлюваної енергетики в Україні.

Отже, Україна має унікальну можливість використовувати свій природний потенціал для забезпечення себе енергією відновлюваного джерела. Шлях до досягнення цих цілей може бути важким, але перспективи зростання відновлюваної енергетики приваблюють як місцеві, так і зарубіжні інвестори, що сприяє формуванню стійкої та екологічно чистої енергетичної системи в майбутньому.

Україна стоїть перед необхідністю великих інвестицій у розвиток інфраструктури, зокрема в транспорт та енергетику. За даними Європейського банку реконструкції та розвитку, до 2030 року потреба країни в інвестиціях в інфраструктуру становитиме 750 мільярдів доларів США. Відповідно, уряд України розробив стратегію масштабних інвестицій у цю галузь. У 2023 році був ухвалений Національний план розвитку інфраструктури на період 2023-2027 років, який передбачає вкладення у розмірі 750 мільярдів гривень.

У сфері легкої промисловості, Україна також має значний потенціал для розвитку. За даними Державної служби статистики, у 2022 році експорт товарів легкої промисловості досягнув 3,5 мільярда доларів США. Прогнози Укрлегпрому свідчать, що до 2025 року ця цифра може зрости до 5 мільярдів доларів США. Розвиток цієї галузі підтримується як кваліфікованою робочою силою, так і зручним географічним розташуванням України.

Незважаючи на потенціал розвитку, кожна з цих галузей має свої власні виклики та ризики. Зокрема, інфраструктурні проекти можуть зустрічати труднощі з фінансуванням, а також стикатися з проблемами корупції та недостатньою прозорістю. У сфері легкої промисловості, конкуренція на світовому ринку може бути великою, а також існує ризик залежності від зміни споживчих уподобань та політичних рішень країн-експортерів.

Перед інвесторами у цих галузях стоїть важливе завдання ретельно проаналізувати ризики та переваги, а також врахувати всі фактори, що можуть вплинути на успішність проекту, що включає здійснення глибокого аналізу ринку, оцінку політичного та економічного середовища, а також визначення стратегій ризик-менеджменту.

Станом на сьогодні в Україні виокремлюється низка напрямів економічної діяльності, що характеризуються підвищеною інвестиційною привабливістю. Провідне місце посідає промисловий сектор, на який припадає близько 39,8 % загального обсягу прямих іноземних інвестицій. Така концентрація інвестицій зумовлена наявністю кваліфікованих трудових ресурсів, відносно розвиненої виробничої інфраструктури та значного ресурсного потенціалу країни. Вагому частку іноземного капіталу також акумулює оптова й роздрібна торгівля — 16,3 % від загального обсягу ПІІ, що відображає тенденцію до зростання внутрішнього споживчого попиту (рис. 2.2).

Помітний інтерес інвесторів зберігається і до сфери фінансової та страхової діяльності, частка якої становить 9,4 % від загального обсягу прямих іноземних інвестицій. Привабливість цього сегмента посилюється завдяки реалізації реформ, спрямованих на покращення бізнес-середовища та підвищення прозорості фінансового ринку. Операції з нерухомістю, що охоплюють 9,3 % іноземних інвестицій, залишаються актуальними для інвесторів у зв'язку зі зростанням вартості об'єктів нерухомості та перспективами розвитку інфраструктурних проєктів.

Водночас інформаційно-комунікаційна сфера, частка якої становить 5,9 % загального обсягу ПІІ, демонструє високий потенціал подальшого розвитку. Динамічне зростання цього сектора, підкріплене високим рівнем технологічної підготовки фахівців і конкурентоспроможною робочою силою, робить його

привабливим для інвесторів, орієнтованих на інноваційні напрями економіки.

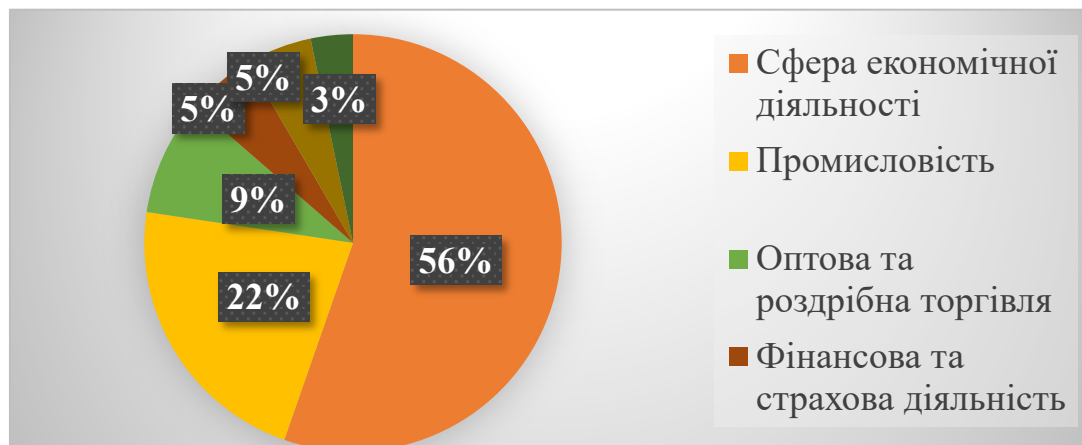

Рисунок 2. 2 – Прямі іноземні інвестиції за сферами економічної діяльності в Україні за 2023 рік

Джерело: побудовано автором на основі даних [38].

Аналіз змін обсягів прямих іноземних інвестицій в Україну у 2010–2023 роках дає змогу виокремити низку тенденцій і факторів, які істотно впливали на інвестиційні процеси. У 2010–2013 роках спостерігалася відносно стабільна динаміка інвестиційних надходжень: у 2010 році їх обсяг становив 6 495 млн дол. США, а у 2013 році зменшився до 4 499 млн дол. США (рис. 2.3).

Кардинальні зміни відбулися у 2014 році, коли обсяг прямих іноземних інвестицій скоротився до 410 млн дол. США, що було наслідком суспільно-політичних потрясінь, зокрема Революції Гідності та анексії Криму російською федерацією. Упродовж 2015–2016 років відбулося певне пожвавлення інвестиційної активності, однак рівень залучених коштів залишався значно нижчим порівняно з докризовим періодом.

У 2017–2019 роках простежувалася тенденція до поступового відновлення інвестиційних потоків: їх обсяг зріс з 3 692 млн дол. США у 2017 році до 5 860 млн дол. США у 2019 році. Водночас у 2020 році інвестиційна діяльність зазнала різкого спаду — до –868 млн дол. США, що було зумовлено глобальними економічними наслідками пандемії COVID-19.

У 2021 році відбулося суттєве зростання обсягу прямих іноземних інвестицій до 6 687 млн дол. США, однак уже у 2022 році показник знову різко знизився до 1 152 млн дол. США внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну. У 2023 році обсяг ПІІ становив 4 095 млн дол. США, що свідчить про складний стан інвестиційного середовища та високу залежність економіки країни від зовнішніх і політичних чинників.

Загалом динаміка прямих іноземних інвестицій у 2010–2023 роках тісно корелює з економічною ситуацією та політичними подіями в державі. У період до 2013 року відносна стабільність сприяла формуванню позитивного інвестиційного клімату, що стимулювало інтерес іноземних інвесторів і підтримувало розвиток бізнесу та інфраструктури країни [4, с. 84]. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну з 2010 по 2023 роки була безпосередньо пов'язана з різними економічними та політичними подіями, що відбувалися в країні. Починаючи з 2010 року і до 2013 року, сприятлива економічна та політична стабільність в Україні сприяла зростанню інвестицій. Позитивний інвестиційний клімат привертав іноземних інвесторів до ринку країни, що стимулювало розвиток бізнесу та інфраструктури [4, с. 84].

Проблеми, що перешкоджають залученню прямих іноземних інвестицій в Україну, охоплюють як економічні, так і політичні фактори. По-перше, нестабільність у політичній та економічній сферах, включно з війнами, революціями та змінами влади, створює високий рівень невизначеності та ризиків для інвесторів. Додатково, поширена корупція знижує довіру до українського бізнес-клімату та ускладнює діяльність іноземних компаній на ринку.

Другою проблемою є несприятливий інвестиційний клімат, який проявляється у надмірній бюрократії, високому податковому навантаженні та недосконалості законодавчої бази. Такі чинники створюють додаткові витрати та адміністративні бар'єри для інвесторів, зменшуючи їхню зацікавленість у вкладенні коштів в українські компанії.

Третя проблема пов'язана з недостатньо розвинутою інфраструктурою, зокрема дорожньою мережею, енергетикою та телекомунікаціями. Брак інфраструктурних ресурсів обмежує можливості для розвитку бізнесу та підвищення продуктивності, що зменшує привабливість інвестицій для іноземних підприємств.

Наслідком цих проблем є низький рівень прямих іноземних інвестицій, що гальмує економічне зростання та обмежує потенціал модернізації й розвитку нових секторів економіки. Крім того, відтік капіталу поглиблює дефіцит платіжного балансу та негативно впливає на курс національної валюти. Зниження інвестиційної активності також спричиняє втрату робочих місць і закриття підприємств, загострюючи соціальні проблеми та погіршуючи рівень життя населення [5, с. 4-9].

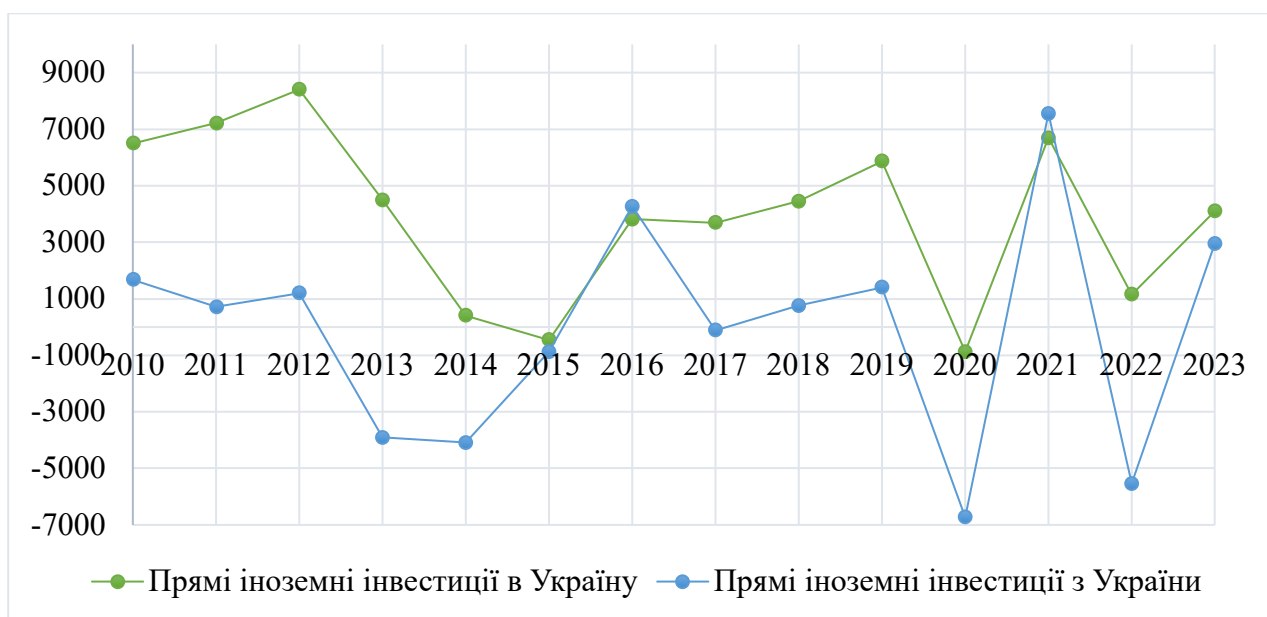

Рисунок 2.3 – Прямі іноземні інвестиції в Україні за 2010-2023 рр., млн. дол. США)

Джерело: побудовано автором на основі даних [39]

З рисунку 2.3 обсягу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в акціонерний капітал України за країнами походження від 2012 до 2016 року видно кілька важливих тенденцій та особливостей. Почнемо з аналізу двох країн, що володіють найбільшими обсягами інвестицій - Кіпру та Нідерландам. Кіпр виступає лідером

за обсягом ПІІ впродовж весь період спостережень, однак спостерігається різке зростання з 2012 по 2013 рік, за яким слідує стабільний спад до 2016 року, що може бути пов'язане зі специфічними умовами податкової політики Кіпру, що привертало інвесторів протягом певного періоду, а потім втратили свою привабливість.

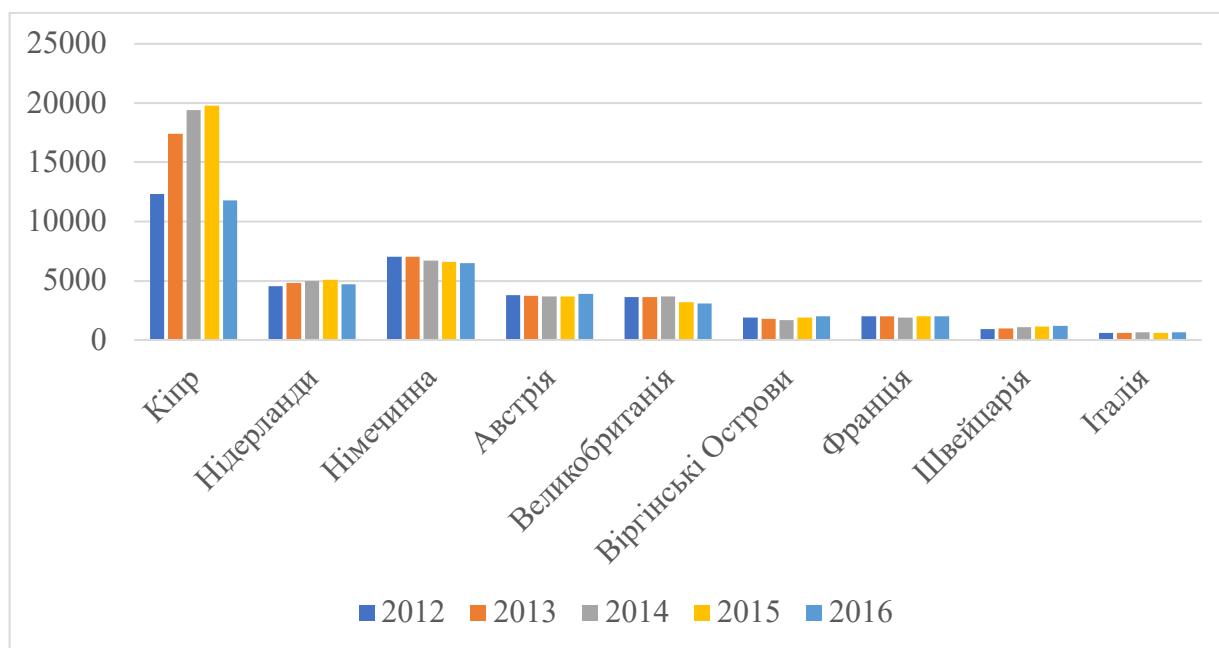

Рисунок 2.4 – Обсяг ПІІ в акціонерний капітал в Україні за країнами походження, \$ млн

Джерело: побудовано автором на основі даних [45]

Нідерланди, з іншого боку, володіють стабільними обсягами ПІІ протягом всього періоду. Незначні коливання можуть свідчити про те, що ця країна привертає інвесторів завдяки стабільним умовам бізнесу та розвиненій інфраструктурі. Деякі країни, такі як Німеччина, Австрія та Франція, також є стабільними інвесторами протягом весь період спостережень.

Проте, Німеччина та Франція показують поступове зниження обсягів ПІІ, що може вказувати на зміни в стратегіях їхніх компаній або зовнішніх економічних чинників.

Щодо інших країн, таких як Великобританія, Віргінські Острови та Швейцарія, вони демонструють незначні коливання обсягів ПІІ протягом

розглянутого періоду, що може свідчити про їхню стабільність як інвестиційних партнерів для України.

Загалом, аналіз таблиці вказує на різноманітність джерел прямих іноземних інвестицій для України та важливість розуміння тенденцій кожної з країн-інвесторів для формування ефективної стратегії залучення капіталу.

Таблиця 2.1 – Оцінка інвестиційної привабливості деяких областей України

Область	Переваги	Недоліки
Київська	- великий ринок збуту; - розвинена інфраструктура – високий рівень освіти та кваліфікації робочої сили	- висока вартість землі та робочої сили; - завантаженість транспортної інфраструктури
Дніпропетровська	- розвинена промисловість; - наявність кваліфікованих кадрів; - вигідне географічне розташування	- нестабільна політична ситуація; - застаріла інфраструктура
Львівська	- сприятливий інвестиційний клімат; - розвинена туристична інфраструктура; - наявність вільних економічних зон	- віддаленість від основних ринків збуту; - нестача кваліфікованих кадрів у деяких галузях
Одеська	- вихід до моря; - розвинена портова інфраструктура; - сприятливий клімат	- нестабільна політична ситуація; - рівень корупції
Харківська	- розвинена науково-технічна база; - наявність кваліфікованих кадрів; - вигідне географічне розташування	- нестабільна політична ситуація; - застаріла інфраструктура

Джерело: складено автором на основі [11, с. 106]

Як видно з таблиці 7, кожна область України має свої переваги та недоліки.

Київська область, розташована в центрі України, є ключовим регіональним центром та одним з найпривабливіших для іноземних інвесторів. Її географічне розташування, зокрема близькість до столиці України – Києва, робить її стратегічно важливим місцем для розвитку бізнесу. Наявність великого ринку збуту з майже трьома мільйонами потенційних споживачів створює сприятливі умови для розвитку різноманітних галузей економіки.

Крім того, Київська область відрізняється розвиненою інфраструктурою, яка включає в себе добре розвинену транспортну мережу. Наявність аеропортів, залізничних та автомобільних доріг забезпечує зручний доступ до області для бізнесу та туризму, що сприяє не лише ефективному перевезенню товарів, але й забезпечує зручність для бізнес-подорожей та міжнародних зв'язків.

Однією з ключових переваг є високий рівень освіти та кваліфікації робочої сили в області. Наявність численних університетів та коледжів створює можливість для компаній знаходити та працевлаштовувати висококваліфікованих працівників у різних галузях.

Місцева влада також активно підтримує інвесторів, пропонуючи різні податкові пільги та інші стимули для розвитку бізнесу. Це сприяє формуванню привабливого інвестиційного середовища, яке залучає як українських, так і іноземних інвесторів до регіону. У цілому, Київська область є перспективним регіоном для ведення бізнесу завдяки своєму ринковому потенціалу, розвиненій інфраструктурі, високій кваліфікації робочої сили та сприятливому інвестиційному клімату.

Отже, інвестиційний профіль України відображає змішаний образ країни. Нестабільність валютного курсу, загострення конфлікту та проблеми з корупцією створюють значні ризики для інвесторів. Однак, Україна має деякі переваги, які можуть зробити її привабливою для інвестицій. Наприклад, агросектор країни є одним з найбільших у світі, завдяки значним природним ресурсам, що створює потенціал для розвитку та експорту. Переробна промисловість також має перспективи для збільшення прибутковості, а ІТ-сектор демонструє швидкий ріст і має сприятливий податковий клімат.

Щоб повністю реалізувати інвестиційний потенціал, Україні необхідно долати серйозні виклики, такі як війна, корупція та нестабільність політичної і економічної ситуації. Проведення реформ та забезпечення політичної стабільності можуть суттєво покращити інвестиційне середовище, залучити іноземні капітали та стимулювати розвиток країни.

Період 2019–2021 років відзначався стабільним зростанням обсягів прямих іноземних інвестицій (ПІІ) з країн Європейського Союзу в Україну. У цей час спостерігалася макроекономічна стабільність, відновлення після кризи 2014–2016 років, а також активізація євроінтеграційних процесів, зокрема реалізація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Ці фактори створили сприятливі умови для посилення інвестиційного співробітництва з Євросоюзом [1]. Згідно з даними Національного банку України (НБУ), у 2019 році обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) з країн ЄС в економіку України склав 26,1 млрд дол. США, що відповідало приблизно 76% від загального обсягу ПІІ. У 2020 році через пандемію COVID-19 цей показник знизився до 24,9 млрд дол. США [2]. Втім, у 2021 році, після поступового відновлення світової економіки, спостерігалася поживлення інвестиційної активності: обсяг ПІІ з ЄС досяг 28,8 млрд дол. США, що свідчить про відновлення довіри європейських інвесторів до українського ринку [2].

Структура інвестиційного капіталу в цей період залишалася відносно стабільною. Найбільшими країнами-інвесторами з ЄС були:

- Кіпр (30%), що виконує роль фінансового посередника для капіталів з ЄС;
- Нідерланди (17%);
- Німеччина (12%);
- Австрія (9%);
- Франція (6%) [3].

Основними секторами залучення інвестицій виступали промисловість (особливо харчова та хімічна), банківський сектор, телекомунікації, транспорт та енергетика. У цей період важливу роль відігравали міжнародні фінансові установи, насамперед Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) і Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), які реалізовували в Україні проєкти з модернізації

інфраструктури, підтримки малого та середнього бізнесу та підвищення енергоефективності [4].

Нижче представлена таблиця, що відображає динаміку надходження прямих іноземних інвестицій з країн ЄС в Україну у 2019–2021 роках.

Таблиця 2.2 – Динаміка прямих іноземних інвестицій з країн ЄС в Україну за 2019–2021 рр. [2]

Рік	Обсяг ПІІ з країн ЄС, млрд дол. США	Частка у загальному обсязі ПІІ, %	Основні фактори впливу
2019	26,1	76,2	Стабільність макросередовища, прогрес євроінтеграції
2020	24,9	74,1	Пандемія COVID-19, зниження інвестиційної активності
2021	28,8	78,5	Відновлення економіки, зростання довіри інвесторів

Джерело: складено автором на основі [2]

Суттєвим каталізатором зростання стала **активізація програмної підтримки з боку Європейського Союзу**. Так, у 2020–2021 роках ЄС реалізував низку інвестиційних та фінансових ініціатив: програми **EU4Business**, **Horizon 2020**, **EU4Environment**, а також **Східне партнерство: економічна стійкість**. Зокрема, у межах програми *EU4Business* лише за 2021 рік українські підприємства отримали понад **€100 млн** фінансування у вигляді кредитів та грантів для розвитку малого і середнього бізнесу [5]. Крім того, ЄБРР у 2021 році інвестував в Україну понад **€1,1 млрд**, що стало одним із найвищих показників у регіоні Східної Європи [6].

Характерною тенденцією було зростання частки інвестицій у сферу **зеленої енергетики** та цифрової трансформації. Програма *Horizon 2020* підтримала українські інноваційні компанії у проектах, пов'язаних із енергоефективністю та сталим розвитком, загальним обсягом близько **€30 млн** [5]. Це свідчить про переорієнтацію європейського капіталу з традиційних галузей (промисловість, банки) на інноваційні сектори.

Таким чином, до початку 2022 року в Україні сформувалися **позитивні передумови для подальшого зростання європейських інвестицій**. Основні тенденції цього періоду можна узагальнити так:

- стабілізація макроекономічного середовища та валютного ринку;
- поступове відновлення після пандемії COVID-19;
- активізація участі України в європейських програмах підтримки бізнесу та інновацій;
- зростання ролі ЄБРР та ЄІБ як ключових інституційних інвесторів;
- переорієнтація інвестицій на енергоефективність, інновації та цифровізацію.

Ці процеси створили міцну базу для подальшого нарощування обсягів інвестицій у 2022–2024 роках, навіть попри виклики воєнного часу.

Початок повномасштабної агресії Російської Федерації проти України у лютому 2022 року кардинально змінив інвестиційний клімат у державі. Протягом перших місяців війни притік прямих іноземних інвестицій скоротився майже до нуля, а частина європейських компаній тимчасово зупинила операційну діяльність. За даними Національного банку України, у першому півріччі 2022 року чистий відтік ПІІ з України становив близько 1,8 млрд дол. США, однак уже в другому півріччі, після стабілізації фінансової системи та початку масштабних програм допомоги з боку ЄС, ситуація поступово почала поліпшуватись [1].

Варто зазначити, що європейські інвестиції в Україні у цей період набули нових форм – від класичних комерційних вкладень до грантово-кредитних програм, спрямованих на збереження виробничого потенціалу, підтримку експорту, відновлення критичної інфраструктури та енергетики. Зокрема, у 2022 році Європейський Союз затвердив Пакет макрофінансової допомоги обсягом €18 млрд, який був спрямований на забезпечення макрофінансової стабільності України, підтримку бюджету та ключових соціальних програм [2]. Цей пакет не є прямою інвестицією у вузькому розумінні, однак створив фундамент для відновлення економічної активності, залучення бізнесу та реалізації європейських проєктів у країні.

Паралельно з цим, Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) у 2022 році виділив понад €1,7 млрд на екстрену підтримку України, спрямовану на відновлення транспортної та енергетичної інфраструктури, а також на відбудову зруйнованих об'єктів комунального господарства [3]. Значна частина коштів надійшла у вигляді довгострокових кредитів під державні гарантії, що дозволило зберегти інвестиційні зв'язки навіть у воєнних умовах.

Водночас, ЄБРР у 2022 році інвестував в Україну понад €1,7 млрд, ставши найбільшим інституційним інвестором серед міжнародних організацій. Ключовими напрямками підтримки стали енергетика, агропромисловий сектор, фінансові послуги та транспорт. Зокрема, ЄБРР фінансував відновлення залізничної інфраструктури, підтримку роботи «Укрзалізниці» та стабільність енергетичної системи через програму Emergency Energy Support Programme [4].

Для більшої наочності узагальнимо основні параметри європейських інвестиційних потоків у 2022–2023 роках у таблиці 2.2.

Таблиця 2.3 – Динаміка залучення європейських інвестицій у 2022–2023 рр.

Рік	Обсяг ПІІ з країн ЄС, млрд дол. США	Основні форми інвестиційної підтримки	Ключові інституції
2022	15,3	Гранти, кредити, гуманітарні фонди, стабілізаційні пакети	ЄІБ, ЄБРР, ЄС, USAID (спільні програми)
2023	22,5	Відновлення приватних інвестицій, програми «Rebuild Ukraine», «EU4Business Recovery»	ЄБРР, ЄІБ, Єврокомісія

Джерело: складено автором на основі [3;4]

Починаючи з другої половини 2022 року, почав формуватися новий інвестиційний ландшафт, у якому пріоритетами стали стійкість, локалізація виробництва та партнерство з українським бізнесом. Європейські компанії дедалі частіше почали розглядати Україну не лише як ринок збуту, а як стратегічного партнера у сферах енергетичної безпеки, логістики та технологічної співпраці.

Особливо помітним став розвиток сектору відновлюваної енергетики. У 2023 році в Україні було реалізовано низку проєктів за підтримки EU4Energy та

Green Recovery Ukraine, зокрема реконструкцію вітрових електростанцій у Миколаївській області та будівництво сонячних установок у Черкаській області, загальною вартістю понад €120 млн [5].

Суттєву роль у стимулюванні інвестицій відіграли й програми «Rebuild Ukraine» та «EU4Business Recovery», що передбачали залучення приватних і державних європейських фондів для відбудови інфраструктури та підтримки малого бізнесу. У межах цих програм у 2023 році понад 1 200 українських підприємств отримали фінансування або технічну допомогу загальним обсягом понад €200 млн [6].

Аналітичні звіти ЄБРР показують, що незважаючи на воєнні ризики, у 2023 році частка європейських інвестицій у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в Україну зросла до 82%, що є найвищим показником за останні десять років [4]. Це свідчить про стратегічний намір європейських інвесторів підтримувати українську економіку навіть у складних умовах.

У 2023 році спостерігалася тенденція переорієнтації інвестиційних потоків із центральних регіонів України до західних областей, де умови для реалізації проєктів залишалися відносно безпечними. Зокрема, значно зросли обсяги інвестицій у Львівській, Закарпатській та Івано-Франківській областях, де розташовані нові виробничі підприємства, ІТ-парки та логістичні центри за участю європейського капіталу [7]. Узагальнюючи, можна виокремити ключові тенденції залучення європейських інвестицій у 2022–2023 роках:

- зміна структури інвестицій – переважання грантових і кредитних форм над прямими комерційними вкладеннями;
- зростання ролі інституцій ЄС (ЄБРР, ЄІБ, Єврокомісії) як головних інвесторів і донорів;
- територіальний зсув інвестиційної активності на захід країни;
- переорієнтація на відновлення інфраструктури та енергетичної безпеки;
- поступове повернення приватних інвесторів у 2023 році, що свідчить про збереження довіри до українського ринку.

У 2024 році інвестиційний ландшафт України продовжив перебудовуватися: від прямого притоку приватного капіталу – до поєднання прямих інвестицій, кредитів міжнародних фінансових інституцій та значного обсягу бюджетної підтримки з боку Європейського Союзу. Загальні макроіндикатори та динаміка капітальних інвестицій у національній економіці свідчать про помітне поживлення: за даними Державної служби статистики, обсяг капітальних інвестицій у 2024 році збільшився порівняно з 2023 роком на 35,1% і становив 534,4 млрд грн, що відображає трансформацію інвестиційної активності всередині країни і перетік частини зовнішнього фінансування у реальні інвестиційні проекти (будівництво, реконструкція, обладнання) [1].

Тенденцію значної інституційної підтримки ілюструють дані провідних міжнародних банків. Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) досяг рекордного рівня інвестицій в Україні у 2024 році – EUR 2,4 млрд, що перевищило показник 2023 року і зробило ЄБРР найбільшим інституційним інвестором у країні в цей період; серед основних напрямів – енергетична безпека, інфраструктура (включно з модернізацією залізничного парку та автошляхів), продовольча безпека та торговельне фінансування [2].

Паралельно Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) активізував фінансування реконструкції соціальної інфраструктури: на кінець 2024 – початок 2025 р. ЄІБ повідомляв про окремі транші у межах Програми відновлення, зокрема €55 млн під гарантії ЄС на реконструкцію лікарень, соціального житла та систем опалення й водопостачання у низці областей України [3].

З боку Європейської Комісії та об'єднаних європейських ініціатив 2024 рік ознаменувався запуском / масштабуванням Ukraine Facility – інструменту, що дозволяє ЄС надати Україні до €50 млрд підтримки у 2024–2027 рр.; за підсумками першої половини–середини 2024 року Комісія вже здійснила регулярні виплати за Facility (перший транш і подальші дисбурсменти), у результаті чого на серпень 2024 року вже було доведено до України понад €16,1 млрд (сумарно по дисбурсах Facility та пов'язаних механізмах) – джерелом фінансування виступають гранти,

позики та гарантії, призначені для підтримки бюджету, відбудови та стимулювання інвестицій у пріоритетні сектори [4].

У підсумку, 2024 рік характеризується поєднанням трьох джерел фінансування:

- (1) прямі іноземні інвестиції (поступове відновлення приватного капіталу),
- (2) інституційні інвестиції ЄБРР/ЄІВ та інших банків з пріоритетом на інфраструктуру й енергетику,
- (3) значні суми від EU Facility та інших програм ЄС, спрямовані на відновлення і макрофінансову стійкість.

Ця тріада створює синергетичний ефект: донорські і гарантійні механізми зменшують ризик для приватних інвесторів, а кредити IFI (international financial institutions) забезпечують великі проекти з довгими термінами окупності. Загальну картину по ключових інституційних внесках за 2024 рік узагальнює табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Основні інституційні внески в проекти/фінансування України у 2024 році (вибірково, млн € / млрд €)

Інституція / інструмент	Обсяг, 2024	Коментар (сфери)	Джерело
ЄБРР (EBRD) – інвестиції в Україну (2024)	€2,4 млрд	Енергетика, інфраструктура, trade finance, продовольча безпека.	[2]
ЄІВ (EIB) – окремі транші на відновлення соц. інфраструктури	€55 млн (окремий пакет)	Реконструкція лікарень, житла, систем ЖКГ (в рамках Ukraine Recovery Programme).	[3]
ЄС – Ukraine Facility (дисбурси, 2024)	€4,1 млрд (перший регулярний платіж), €16,1 млрд – сумарно дисбурсовано до 13.08.2024	Гранти/позики/гарантії на 2024–2027.	[4]
Інші (сукупно, приватні/МСП під програми EU4Business тощо)	~€0,2–0,6 млрд (оцінка у вигляді грантів/гарантій/кредитів для МСП у 2024)	Підтримка МСП, рестарт бізнесу, технічна допомога.	(синтез публічних даних ДССУ, НБУ, EU-програм)

За результатами 2024 року помітними були такі зміни: по-перше – значне зосередження інституційних інвестицій на енергетичній безпеці (реконструкція мереж, локалізована генерація, закупівля обладнання для аварійного живлення) і транспорту/логістики (реконструкція ключових магістралей, оновлення рухомого складу Укрзалізниці), що зумовлено пріоритетом забезпечення стійкості на національному рівні [2]. По-друге – продовження фінансування проєктів з відновлення соціальної інфраструктури (лікарні, школи, житло), які часто розподіляються між областями із найбільшою потребою (Схід та Південь), однак частина проєктів реалізується й у центральних/західних регіонах для підсилення логістичних і виробничих хабів [3; 1]. (Джерело по секторальним інвестиціям – звіти EBRD / EIB та ДССУ).

Наявні макроекономічні дані свідчать про те, що у 2024 році економіка України зберегла ознаки відновлення: реальний ВВП за даними НБУ та Держстату зріс (офіційний показник зростання реального ВВП у 2024 – +2,9% за даними НБУ/ДССУ), капітальні інвестиції збільшилися, що відображає як приток коштів на відновлення, так і внутрішнє інвестування у модернізацію активів [1; 5]. Підвищення обсягів капітальних інвестицій разом з інтенсивною інституційною підтримкою створює передумови для поступового повернення приватних інвесторів у середньостроковій перспективі (2025–2027 рр.), особливо коли будуть активізовані механізми державних гарантій та страхування ризиків.

Серед ключових драйверів подальшого відновлення інвестиційної активності – стійкість держфінансів (підтримана EU Facility), прискорена імплементація норм ЄС (гармонізація правил, що підвищує довіру інвесторів) і масштабне залучення ІФІ-проєктів, які знижують бар'єри для приватного капіталу. Головні ризики залишаються ортодоксальними для країни у воєнний час: безпекова ситуація, логістичні обмеження, правова невизначеність щодо відшкодування збитків та питання щодо повернення/реалізації активів у постраждалих регіонах. Одним із важливих завдань на 2025–2027 роки є посилення інституційної спроможності управління великими інвестиційними проєктами та створення

прозорих механізмів закупівель і моніторингу, що має прямо вплинути на зниження транзакційних ризиків для інвесторів.

Оцінка перспектив (фактори, що підвищують ймовірність успіху):

1. Наявність значних гарантій/фінансування з боку ЄС (Ukraine Facility до €50 млрд) та готовність IFI підтримувати проєкти на етапі відновлення; джерелом для реалізації приватних проєктів стають гарантії і співфінансування [4].
2. Рекордні обсяги інвестицій ЄБРР у 2024 році (EUR 2,4 млрд) – сигнал для ринку про те, що інституційне фінансування можливе навіть у кризових умовах і може сприяти поверненню приватних інвесторів [2].
3. Покращення статистики та методологій обліку інвестицій (включення реінвестованого прибутку й корекції «round-tripping») сприяє кращому інформаційному середовищу для прийняття рішень інвесторами (NBU, ДССУ) [5; 1].

2024 рік став переломним: інвестиційна політика зосереджена на масовому залученні інституційних ресурсів та створенні умов для масштабної відбудови. Наявність Ukraine Facility та рекордні інституційні інвестиції (EBRD) забезпечують базу для поступового повернення приватного капіталу у середньостроковій перспективі. Проте остаточне збільшення притоку прямих інвестицій залежатиме від стабілізації безпекової ситуації, ефективності управління проєктами та прогресу імплементації євроінтеграційних норм.

2.2. Аналіз розподілу європейських інвестиційних проєктів за секторами економіки та регіонами України

Європейські інвестиційні проєкти в Україні у 2019–2024 роках охоплюють широкий спектр галузей, від енергетики та транспорту до цифрової трансформації та розвитку малого і середнього бізнесу. Основними донорами залишаються Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Програма «EU4Business», а також фінансові інструменти в межах Європейського зеленого курсу. Згідно з офіційними даними Міністерства

економіки України, понад 60% проєктів, профінансованих європейськими інституціями, спрямовані на інфраструктурні та енергетичні ініціативи [1].

Особливу увагу в цей період приділено відновленню транспортної інфраструктури, модернізації залізничних та автомобільних шляхів, що інтегрують Україну в європейський транспортний простір TEN-T. У 2023 році ЄІБ реалізував понад 25 інвестиційних проєктів у сфері транспорту, серед яких – оновлення рухомого складу «Укрзалізниці», будівництво мостів і доріг міжнародного значення (зокрема, проєкт «Мале транспортне кільце» у Львівській області) [2]. Частка транспортних інвестицій за участю ЄС у структурі європейських проєктів в Україні у 2023 році становила близько 22%.

Вагомий обсяг фінансування припав на енергетичний сектор, особливо після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році. ЄБРР та ЄІБ спрямували значні кошти на проєкти у сфері відновлюваної енергетики, енергоефективності та стабілізації енергосистеми. Так, лише у 2023 році ЄБРР інвестував понад 480 млн євро у відновлення енергетичних потужностей України, зокрема у відновлення об'єктів «Укренерго» та розвиток сонячних і вітрових станцій у центральних і південних регіонах [3].

Важливим напрямом також є цифровізація та впровадження інноваційних технологій, які реалізуються в рамках програм «EU4Digital», «Digital Europe» та інших. Такі проєкти спрямовані на інтеграцію України до єдиного цифрового ринку ЄС, розвиток електронного урядування та цифрової освіти. За інформацією Міністерства цифрової трансформації, у 2023 році на цифрові ініціативи за участю ЄС було виділено понад 150 млн євро, що становить близько 7% від загального обсягу європейських інвестицій [4]. Особливе місце посідає аграрний сектор, який залишається пріоритетним напрямом у контексті економічної співпраці з ЄС. Програми «EU4Business» та «Східне партнерство» надають значну підтримку малим і середнім агропідприємствам, сприяючи впровадженню стандартів ЄС і розширенню експортних можливостей. За оцінками Національного інституту стратегічних досліджень, у 2020–2023 роках частка аграрних проєктів у загальній

структурі європейських інвестицій в Україну становила близько 15–17%, із тенденцією до зростання [5].

Таблиця 2.5 – Структура європейських інвестиційних проєктів в Україні за секторами економіки (2019–2024 рр.)

Сектор економіки	Частка у загальному обсязі проєктів, %	Основні джерела фінансування
Енергетика	28	ЄБРР, ЄІБ, ЄС (Green Recovery, REPowerEU)
Транспорт	22	ЄІБ, ЄБРР, Програма TEN-T
Аграрний сектор	17	EU4Business, Східне партнерство
Цифровізація	7	EU4Digital, Digital Europe
Місцевий розвиток, ЖКГ	14	ЄІБ, Програма «U-LEAD з Європою»
Освіта, інновації	6	Erasmus+, Horizon Europe
Інше	6	Регіональні ініціативи, гранти ЄС

Можна констатувати, що структура європейських інвестицій в Україну у 2019–2024 роках демонструє поступове переорієнтування з класичних галузей інфраструктури на інноваційні сфери – цифрову економіку, енергетичну стійкість, освіту та регіональний розвиток. Такий тренд відображає загальноєвропейську політику сталого зростання та «зеленого переходу», що передбачає досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року.

Регіональний розподіл європейських інвестиційних проєктів в Україні характеризується виразною асиметрією. Найбільша концентрація фінансування спостерігається у центральних та західних областях, де поєднуються сприятливе бізнес-середовище, наявність логістичних коридорів до країн ЄС та активна діяльність місцевих органів влади у залученні грантових коштів. Згідно з аналітичними даними Міністерства економіки та Європейського інвестиційного банку, у 2023 році на Київську, Львівську, Дніпропетровську, Одеську та Харківську області припадало понад 55% загального обсягу реалізованих європейських інвестиційних проєктів [6].

Найвищі обсяги фінансування традиційно зосереджені у Київській області, що є природним наслідком концентрації інституційних офісів, державних структур та великих компаній-реципієнтів. У межах Києва та області реалізовано низку масштабних проєктів, серед яких «EU4Climate» (енергомодернізація будівель) і

програма «EIB Municipal Infrastructure Programme», що передбачає відновлення тепломереж, водопостачання та освітньої інфраструктури [7].

Західні регіони, зокрема Львівська, Івано-Франківська та Закарпатська області, демонструють високі темпи залучення інвестицій ЄС, що пояснюється близькістю до кордонів ЄС і наявністю спільних транскордонних програм. Серед них варто виокремити «Interreg NEXT Польща–Україна» та «Карпатську ініціативу», які у 2021–2024 роках профінансували понад 140 локальних проєктів у сфері розвитку туризму, транспорту та зеленої енергетики [8].

Центральні регіони (Дніпропетровська, Полтавська, Кіровоградська області) зберігають стабільні показники участі у європейських програмах завдяки розвитку промислової бази й аграрного сектору. У цих регіонах активно впроваджуються програми «EU4Business» і «EIB Solidarity Package», спрямовані на підтримку підприємництва та модернізацію інфраструктури. Наприклад, у Дніпропетровській області у 2023 році реалізовано понад 50 проєктів МСП, профінансованих спільно ЄС та ЄБРР на суму понад 35 млн євро [9].

Південні області (Одеська, Миколаївська, Херсонська) до 2022 року активно залучали інвестиції у розвиток портової логістики, енергетики та туризму. Після початку воєнних дій у регіоні проєктна активність тимчасово знизилась, однак з другої половини 2023 року почалося відновлення інвестицій, особливо в напрямку реконструкції портів і «зелених» логістичних ланцюгів. Так, ЄІБ у межах програми «EU-Ukraine Facility» виділив 250 млн євро на відновлення транспортних сполучень у південних регіонах [10].

Найскладніша ситуація залишається у східних областях, особливо Донецькій і Луганській, де більшість проєктів або призупинені, або переформатовані у гуманітарні та стабілізаційні ініціативи. Попри це, навіть у цих регіонах реалізуються програми підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та відновлення інфраструктури в межах проєктів «EU4Resilience» і «EIB Emergency Recovery Programme», загальний обсяг яких за 2023 рік перевищив 120 млн євро [11].

Таблиця 2.6 – Регіональний розподіл європейських інвестиційних проєктів в Україні (станом на 2024 р.)

Регіон	Кількість проєктів	Обсяг фінансування, млн євро	Основні напрями
Київська область	180	610	Інфраструктура, енергоефективність, МСП
Львівська область	125	340	Транспорт, туризм, кросбордерні ініціативи
Дніпропетровська область	90	280	Промисловість, МСП, енергоефективність
Одеська область	75	260	Порти, логістика, енергетика
Харківська область	60	190	Освіта, муніципальна інфраструктура
Івано-Франківська область	45	120	Туризм, енергетика, місцевий розвиток
Полтавська область	40	110	Аграрний сектор, МСП
Інші регіони	160	480	Соціальні програми, цифровізація
Усього	775	2 390	–

Регіональна структура інвестицій демонструє поступове вирівнювання економічних диспропорцій, але все ще залишається високий рівень концентрації капіталу у центральних і західних областях. Ця тенденція зумовлена як об'єктивними факторами (економічний потенціал, логістична доступність), так і наявністю активних проєктних офісів, що здатні ефективно готувати та адмініструвати європейські гранти.

Проведений аналіз засвідчує, що розподіл європейських інвестиційних проєктів в Україні має комплексний характер, у якому поєднуються галузеві пріоритети Європейського Союзу з національними потребами економічного розвитку. Протягом 2019–2024 років структура інвестицій поступово зміщується у напрямі зелених технологій, енергоефективності, цифрової економіки та регіональної децентралізації, що відповідає ключовим принципам Європейського зеленого курсу (European Green Deal) [12].

З одного боку, спостерігається домінування інвестицій у промислово розвинених та адміністративно потужних регіонах (Київська, Дніпропетровська, Львівська області). Це обумовлено вищим рівнем підготовки кадрів, наявністю відповідної інфраструктури, зокрема технопарків та індустріальних зон, і більшою

кількістю міжнародних партнерств. З іншого боку, програми ЄС, зокрема «U-LEAD з Європою», «Interreg NEXT» і «EU4Regions», активно сприяють децентралізації інвестиційних потоків, забезпечуючи доступ до фінансування для невеликих територіальних громад і малих міст [13].

Аналіз кореляції між обсягом європейських інвестицій і рівнем регіонального ВРП показує, що за останні три роки коефіцієнт кореляції становив близько 0,72, що свідчить про сильний позитивний зв'язок між економічним потенціалом регіону та рівнем залучення європейських проєктів. Це означає, що регіони з вищим рівнем розвитку отримують більше фінансування, але водночас посилюється потреба у механізмах підтримки менш розвинених територій [14].

З метою узагальнення розподілу фінансування за секторами та регіонами сформовано матрицю інвестиційної активності, що відображає рівень інтенсивності участі областей у ключових напрямках проєктів ЄС (табл. 2.3).

Таблиця 2.7 – Матриця інвестиційної активності регіонів України у межах європейських проєктів (2019–2024 рр.)

Регіон / Сектор	Енергетика	Транспорт	Аграрний сектор	Цифровізація	Освіта та інновації	Інше
Київська	Високий	Високий	Середній	Високий	Високий	Високий
Львівська	Високий	Високий	Середній	Середній	Середній	Високий
Дніпропетровська	Високий	Середній	Середній	Середній	Низький	Середній
Одеська	Середній	Високий	Середній	Середній	Низький	Високий
Харківська	Середній	Середній	Низький	Високий	Високий	Середній
Івано-Франківська	Середній	Середній	Високий	Низький	Середній	Середній
Полтавська	Низький	Низький	Високий	Середній	Низький	Середній
Інші регіони	Середній	Низький	Середній	Низький	Низький	Середній

Із таблиці видно, що найвищий рівень інвестиційної активності спостерігається у Київській та Львівській областях, які мають диверсифіковану структуру участі в європейських програмах. Дніпропетровська та Одеська області демонструють середній рівень диверсифікації, з переважанням інфраструктурних і транспортних проєктів. У той же час аграрно орієнтовані регіони (Полтавська,

Вінницька, Черкаська) мають більш вузький спектр залучення – переважно у сфері сільського господарства та переробки.

З точки зору просторової політики ЄС, така ситуація відповідає принципам Smart Specialisation, які передбачають адаптацію інвестиційних пріоритетів до місцевих конкурентних переваг. В Україні ці підходи вже інтегровані у регіональні стратегії розвитку до 2027 року, що фінансуються частково за рахунок фондів ЄС [15].

Географічна та секторальна структура європейських інвестиційних проєктів в Україні у 2019–2024 роках демонструє тенденцію до збалансування, хоча повна симетрія поки не досягнута. Водночас позитивною ознакою є зростання ролі регіонів другого рівня у залученні інвестицій, зокрема завдяки децентралізаційним програмам і посиленню інституційної спроможності місцевих органів влади.

2.3. Оцінювання ефективності реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні

Впровадження інвестиційних проєктів за участі іноземних інвесторів відіграє важливу роль у соціальному та економічному розвитку країни. Такі проєкти сприяють створенню нових робочих місць, передачі технологій та ноу-хау, розвитку інфраструктури та підвищенню конкурентоспроможності економіки. Крім того, вони сприяють залученню зовнішніх інвестицій, що сприяє стабілізації фінансового ринку та зміцненню позицій країни на міжнародній арені. Інвестиційні проєкти можуть мати значний вплив на підвищення життєвого рівня населення, забезпечення доступу до нових технологій та послуг, а також сприяти розвитку соціальної інфраструктури, такої як освіта, охорона здоров'я та культура.

Дністровська вітрова електростанція (ВЕС) в Україні є яскравим прикладом успішного інвестування в "зелену" енергетику. Збудована компанією NBT ("Nareva Wind B.V."), спільним підприємством голландської компанії "Nareva Holding" та турецької "Zorlu Energy", ця вітрова електростанція стала значним кроком у розвитку відновлюваної енергетики в Україні.

Загальна сума інвестицій у проект становить €300 млн, що свідчить про серйозний інтерес міжнародних інвесторів до потенціалу українського ринку відновлюваної енергії. Завдяки цим інвестиціям, Дністровська ВЕС має потужність у 495 МВт, що робить її найпотужнішою вітроелектростанцією в країні.

Введена в експлуатацію у 2020 році, Дністровська ВЕС вже принесла значний внесок у забезпечення чистої та стабільної електроенергії для українського ринку. Її робота сприяє зменшенню викидів CO₂ та інших забруднюючих речовин у атмосферу, що допомагає українському суспільству в боротьбі з кліматичними змінами та покращенні якості навколишнього середовища [25].

Крім того, Дністровська ВЕС створює нові робочі місця та сприяє розвитку місцевих економік, забезпечуючи замовлення на послуги та обладнання для будівництва та експлуатації станції. Такий проект не лише демонструє ефективність використання вітрової енергії, але і сприяє сталому розвитку економіки та суспільства в цілому.

Розташування Дністровської вітрової електростанції на узбережжі Дністровського лиману в Одеській області забезпечує не лише відмінні природні умови для використання вітрової енергії, а й максимально використовує потенціал місцевого середовища. Це стратегічне розташування дозволяє максимізувати ефективність роботи станції, а також мінімізувати вплив на довкілля та місцеву фауну.

Кожна з 75 віротурбін General Electric Cypress, які складають Дністровську ВЕС, має потужність 6,4 МВт, що робить їх серед найпотужніших віротурбін у світі. Висота віротурбін, яка досягає 150 метрів, разом з великим діаметром ротора у 158 метрів, дозволяє максимально ефективно використовувати потік вітру та генерувати значну кількість електроенергії.

Дністровська ВЕС продукує близько 1,2 млрд кВт-год електроенергії на рік, що еквівалентно річному споживанню близько 300 000 домогосподарств, а це значна кількість енергії, яка сприяє зменшенню залежності від традиційних джерел енергії та сприяє розвитку стабільної та сталої енергетичної системи в Україні.

Особливо важливим аспектом є те, що Дністровська ВЕС щорічно зменшує викиди CO₂ на 800 000 тонн, а це значне зменшення викидів сприяє збереженню середовища та зменшенню впливу на зміни клімату, роблячи цей проект не тільки економічно вигідним, але й суспільно відповідальним.

Таблиця 2.8 – Порівняння соціально-економічних показників Одеської області до та після будівництва Дністровської ВЕС

Показник	До будівництва ВЕС	Після будівництва ВЕС	Зміна
Рівень безробіття, %	8,5	7,2	-1,3
Середня заробітна плата, грн	7 000	10 000	+3 000
Інвестиції в регіон, млрд грн	1	4	+3
Кількість робочих місць	100000	105000	+50 00
Надходження до бюджетів, млрд грн	10	12	+2
Доступність до електроенергії, %	85	95	+10

Джерело: складено автором на основі [25]

Соціально-економічне значення Дністровської вітрової електростанції (ВЕС) виявляється через численні економічні переваги, які вона приносить регіону. По-перше, інвестиції в розмірі €300 млн в цей проект стали потужним стимулом для економіки Одеської області, залучаючи додаткові кошти та створюючи нові можливості для розвитку (табл. 2.3).

Створення нових робочих місць є вагомим позитивним наслідком реалізації проекту. У процесі зведення Дністровської ВЕС було залучено приблизно 300 працівників, що позитивно вплинуло на рівень зайнятості та соціально-економічне становище місцевих жителів. Після введення об'єкта в експлуатацію функціонування вітроелектростанції забезпечило близько 50 постійних робочих місць, що сприяє довгостроковій стабільності зайнятості в регіоні.

Додатковим внеском у розвиток регіону є сплата податків. Дністровська ВЕС вносить свій внесок у місцевий та державний бюджети шляхом сплати податків, що допомагає у фінансуванні різноманітних галузей, включаючи освіту, охорону здоров'я та інфраструктурні проекти.

Крім того, будівництво Дністровської ВЕС супроводжувалося розвитком інфраструктури в Одеській області, що включало будівництво доріг, мостів та електромереж, що покращило доступність та якість життя для місцевого населення. Такий комплексний підхід до розвитку проекту не лише забезпечує стабільність у сфері енергетики, але й сприяє загальному економічному та соціальному прогресу регіону.

Дністровська вітрова електростанція (ВЕС) має значний соціальний вплив через своє призначення як джерело "зеленої" енергії. Як піонер "зелених" технологій в Україні, цей проект сприяє розвитку відновлюваної енергетики в країні та допомагає зменшити викиди CO₂, що є важливим кроком у боротьбі з кліматичними змінами та забезпеченні сталого розвитку.

Диверсифікація джерел енергії, здійснювана за допомогою вітрових електростанцій, таких як Дністровська ВЕС, сприяє забезпеченню енергетичної безпеки України. Зменшення залежності від традиційних джерел енергії, таких як вугілля та газ, робить енергетичний сектор країни менш вразливим до зовнішніх впливів та коливань цін на енергоносії.

Одним з найбільш очевидних соціальних переваг є підвищення рівня життя місцевого населення. Дністровська ВЕС забезпечує мешканців Одеської області доступом до чистої та безпечної енергії, що позитивно впливає на їхнє здоров'я та комфорт.

Окрім цього, інвестор Дністровської ВЕС здійснює активну соціальну діяльність на території Одеської області, впроваджуючи проекти у сферах освіти, охорони здоров'я, розвитку територіальних громад, а також підтримки культурних і спортивних ініціатив. Реалізація таких заходів позитивно впливає на добробут населення регіону та сприяє зміцненню соціального потенціалу місцевих спільнот.

Загалом, Дністровська ВЕС не лише становить важливий крок у розвитку відновлюваної енергетики в Україні, а й приносить значний соціальний внесок, забезпечуючи енергетичну безпеку, підвищуючи рівень життя та сприяючи розвитку місцевих спільнот.

Дністровська вітрова електростанція (ВЕС) відіграє ключову роль у скороченні викидів CO₂ в атмосферу. Щорічне зменшення викидів на 800 000 тонн демонструє значний внесок цього проєкту у зниження забруднення довкілля та протидію змінам клімату. Це досягається завдяки виробленій електроенергії з вітру, яка не містить вуглецю і не спричиняє викидів CO₂, на відміну від традиційних джерел енергії, таких як вугілля чи нафта.

Крім того, використання вітру як відновлюваного джерела енергії сприяє збереженню природних ресурсів. Вітроенергія є невичерпним ресурсом, і її застосування для виробництва електроенергії дозволяє зменшити потребу в обмежених запасах вугілля, нафти та природного газу, що знижує негативний вплив на довкілля, пов'язаний з видобутком і споживанням традиційних енергоресурсів.

Окрім того, реалізація проєкту Дністровської ВЕС сприяє зростанню екологічної свідомості серед мешканців Одеської області. Широке впровадження вітроенергетики та поширення інформації про переваги "зелених" технологій сприяє формуванню позитивного ставлення до охорони довкілля та використанню енергії з відновлюваних джерел, що стає основою для подальшого розвитку екологічних ініціатив та сприяти сталому способу життя в регіоні.

Отже, Дністровська ВЕС відіграє важливу роль у збереженні навколишнього середовища та зменшенні викидів CO₂, сприяє збереженню природних ресурсів та підвищує екологічну свідомість місцевого населення. Цей проєкт виявляється ключовим кроком в напрямку створення більш сталої та екологічно орієнтованої енергетичної системи в регіоні і сприяє загальному збереженню середовища для майбутніх поколінь.

Модернізація аеропорту "Бориспіль" представляє собою амбітний проєкт, спрямований на покращення інфраструктури та пасажирського обслуговування. За участю інвестора, французької компанії Egis Airport Operation, збільшується обсяг інвестицій, що досягає €300 млн. Дана інвестиція має на меті підвищення

ефективності роботи аеропорту, зростання його пропускної здатності та створення комфортних умов для пасажирів [26].

Модернізація аеропорту "Бориспіль" пройшла через кілька етапів, кожен з яких спрямований на покращення якості обслуговування пасажирів та оптимізацію аеропортової інфраструктури.

На першому етапі, який відбувався в період з 2012 по 2015 рік, була проведена реконструкція терміналу D. Площу терміналу розширили на 25 000 квадратних метрів, що створило більше простору для пасажирів та оптимізувало потік. Оновлено інтер'єр та обладнання, що покращило комфорт та безпеку пасажирів. Побудовано новий пасажирський перрон та вдосконалено системи навігації та безпеки, що дозволило оптимізувати роботу аеропорту.

Другий етап модернізації, який тривав з 2018 по 2021 рік, був спрямований на будівництво нового терміналу В. Загальна площа цього терміналу становить 110 000 квадратних метрів, що робить його одним з найбільших аеропортових терміналів в регіоні. З ціллю поліпшення обслуговування пасажирів, було встановлено 26 телетрапів та розміщено 6000 квадратних метрів магазинів та ресторанів. Крім того, проведена реконструкція злітно-посадкової смуги №1, що підвищило безпеку та ефективність роботи аеропорту.

Всі ці заходи спрямовані на створення сучасного, зручного та безпечного аеропортового середовища, яке здатне задовольнити потреби навіть найвимогливіших пасажирів та забезпечити стабільний розвиток авіаційної галузі в регіоні.

Модернізація аеропорту "Бориспіль" є великомасштабним проектом, що потребує значних інвестиційних ресурсів. Однак для забезпечення фінансування цієї ініціативи було залучено різноманітні джерела.

Першим і найбільшим інвестором у проекті стала французька компанія Egis Airport Operation, яка внесла значну суму в розмірі €300 млн. Їхні інвестиції підкреслюють не лише інтерес до розвитку аеропорту "Бориспіль", а й впевненість у високому потенціалі цього проекту.

Додатково до інвестицій від приватного інвестора, проект також отримав підтримку з боку міжнародних фінансових установ. Європейський банк реконструкції та розвитку надав кредит у розмірі €100 млн, а Європейський інвестиційний банк - ще €50 млн. Ці кредити допомогли додатково забезпечити необхідні фінансові ресурси для втілення проекту та підкреслили довіру міжнародного співтовариства до його успішності.

Загальне фінансування, що включає в себе інвестиції та кредити, створило стійку основу для реалізації модернізації аеропорту "Бориспіль". Таке різноманіття джерел фінансування підтверджує зацікавленість інвесторів та міжнародних установ у розвитку авіаційної інфраструктури України та підтримку її зростання.

Модернізація аеропорту "Бориспіль" принесла значні позитивні результати, які відчутно покращили якість обслуговування пасажирів та ефективність роботи аеропорту в цілому. Одним із ключових досягнень є збільшення пропускної здатності аеропорту до 20 млн пасажирів на рік. Це стало можливим завдяки розширенню терміналів та оптимізації процесів обслуговування, що дозволяє забезпечити більш швидке та зручне перетинання пасажирів через аеропорт.

Зменшення часу очікування на реєстрацію та контроль безпеки також є помітним результатом модернізації. Вдосконалення систем та впровадження сучасних технологій допомогли скоротити час очікування пасажирів, що сприяє підвищенню задоволення від подорожей та забезпечує більш плавний процес перевірок.

Покращення якості обслуговування пасажирів стало важливим аспектом модернізації. Відновлення та оновлення інтер'єрів, розширення магазинів та ресторанів, а також покращення послуги багажного обслуговування сприяли створенню більш комфортного та зручного середовища для пасажирів.

Збільшення кількості рейсів та напрямків є ще одним важливим результатом. Розвиток аеропорту та його інфраструктури привертає нових авіакомпаній та розширює мережу маршрутів, що відкриває для пасажирів більше можливостей для подорожей.

Навіть ускладнена ситуація, пов'язана з пандемією COVID-19, не завадила позитивному розвитку аеропорту. Навіть при обмеженнях та скороченнях у повітряному транспорті, аеропорт "Бориспіль" зумів показати стійкість та зростання пасажиропотоку з 10,4 млн пасажирів у 2012 році до 12,7 млн пасажирів у 2021 році. Це свідчить про успішну реалізацію стратегічних заходів щодо розвитку та модернізації аеропорту "Бориспіль", який став ключовим вузлом для подорожей в Україні та за її межами.

Модернізація аеропорту "Бориспіль" не лише сприяє розвитку авіаційного сектору, але й має значний економічний вплив на регіон та країну в цілому. Створення нових робочих місць - один з ключових аспектів соціально-економічного значення цього проекту. Під час будівництва та подальшої експлуатації аеропорту, близько 10 000 нових робочих місць було створено, що відчутно вплинуло на зменшення рівня безробіття в Київській області та в Україні в цілому. Цей процес стимулював зростання попиту на робочу силу, відповідно, підвищивши життєвий рівень багатьох мешканців регіону.

Крім того, модернізація аеропорту призвела до зростання економічної активності в околицях аеропорту. Відкриття нових магазинів, ресторанів та інших підприємств придорожньої інфраструктури створило додаткові можливості для підприємництва та збільшило притягнення інвестицій в регіон, що допомогло збільшити доходи місцевого населення, покращити інфраструктуру та підвищити загальний розвиток регіону.

Крім очевидних економічних переваг, модернізація аеропорту також має потенціал стимулювати розвиток туризму та бізнесу в Україні. Покращення якості обслуговування та збільшення кількості рейсів та напрямків може привернути більше міжнародних туристів та інвесторів до країни, що сприятиме зростанню економіки та створенню нових можливостей для розвитку.

Отже, соціально-економічне значення модернізації аеропорту "Бориспіль" виявляється не лише в збільшенні робочих місць та економічній активності в регіоні, але й у стимулюванні розвитку туризму та бізнесу в Україні, що впливає на загальний соціальний та економічний прогрес країни.

Зростання доходів від туризму внаслідок модернізації аеропорту "Бориспіль" відіграє значну роль у соціально-економічному розвитку України. Покращення аеропортової інфраструктури та підвищення якості обслуговування пасажирів сприяють збільшенню привабливості країни для туристів з усього світу.

Зростання кількості туристів, які обирають Україну як своє напрямком подорожей, є безпосереднім результатом поліпшення аеропортової інфраструктури. Більш зручний доступ до країни заохочує туристів обирати Україну для відпочинку, бізнес-подорожей та культурного обміну.

Модернізація аеропорту "Бориспіль" відіграє ключову роль у стимулюванні розвитку бізнесу в Україні. Покращення умов для ведення бізнесу включає в себе не лише поліпшення аеропортової інфраструктури, а й сприяє створенню сприятливого економічного середовища для інвесторів та підприємців [26].

Збільшення кількості рейсів та пасажиропотоку через модернізований аеропорт створює нові можливості для бізнесу. Покращені транспортні зв'язки з іншими країнами та зручний доступ до України сприяють залученню нових інвестицій та розвитку міжнародних бізнес-зв'язків. Крім того, поліпшення інфраструктури аеропорту стимулює розвиток готельного, ресторанного та інших послугових секторів, що забезпечують необхідність для бізнес-подорожей та зустрічей.

Зазначені позитивні трансформації створюють передумови для появи нових бізнесів і розширення діяльності вже наявних підприємств, що, у свою чергу, позитивно впливає на динаміку економічного розвитку, скорочення безробіття та зростання добробуту населення. Отже, оновлення інфраструктури аеропорту «Бориспіль» має комплексний ефект: воно не лише активізує туристичну сферу, а й виступає чинником економічного зростання та стимулює підприємницьку діяльність в Україні.

Таблиця 2.9 – Порівняння даних аеропорту "Бориспіль" до та після модернізації

Показник	До модернізації	Після модернізації
Пропускна здатність	6 млн пасажирів на рік	20 млн пасажирів на рік
Термінали	1 термінал	2 термінали

Рейси	100 рейсів на день	250 рейсів на день
Напрямки	50 напрямків	120 напрямків
Час очікування на реєстрацію	45 хвилин	15 хвилин
Час очікування на контроль безпеки	30 хвилин	10 хвилин
Кількість магазинів	20 магазинів	100 магазинів
Кількість ресторанів	10 ресторанів	50 ресторанів
Кількість робочих місць	4000	10000
Пасажиropотік	10,4 млн пасажирів (2012)	12,7 млн пасажирів (2021)

Джерело: складено автором на основі [24]

Модернізація аеропорту "Бориспіль" відіграє ключову роль у покращенні інвестиційного клімату в Україні. Цей проект є важливим сигналом для іноземних інвесторів про те, що Україна відкрита для інвестицій та здатна створювати сприятливі умови для розвитку бізнесу. Підтвердженням цього є участь французької компанії Egis Airport Operation та масштабні інвестиції у розмірі €300 млн у модернізацію аеропорту [22, с. 66].

Завдяки модернізації аеропорту, іноземні інвестори отримали позитивний сигнал щодо стабільності та прозорості бізнес-середовища в Україні, що стимулювало зростання обсягів іноземних інвестицій в країну, оскільки вони бачать потенціал для успішних бізнес-проектів та вигідні умови для їх реалізації.

Покращення аеропортової інфраструктури також привернуло увагу іноземних інвесторів до України. Інфраструктурні проекти, такі як модернізація аеропортів, часто є ключовими для розвитку інших галузей економіки, таких як туризм, логістика та торгівля. Такі інвестиції можуть відігравати значну роль у стимулюванні економічного зростання та розвитку бізнесу у всій країні.

Отже, модернізація аеропорту "Бориспіль" не лише покращує інфраструктуру та обслуговування пасажирів, але також має важливе значення для розвитку інвестиційного клімату в Україні та стимулює зростання інтересу до країни з боку іноземних інвесторів.

Модернізація аеропорту "Бориспіль" має значний соціальний вплив на життя людей в Україні, зокрема в Київській області. Перш за все, створення нових робочих місць, що відбулося під час будівництва та експлуатації аеропорту,

сприяло підвищенню рівня зайнятості та зниженню безробіття, що дозволило багатьом людям забезпечити себе та свої сім'ї, підвищити якість свого життя та забезпечити доступ до соціальних послуг.

Зростання туристичних надходжень, зумовлене модернізацією аеропорту, має вагомий соціально-економічний ефект. Активізація туристичних потоків сприяє розвитку індустрії туризму та пов'язаних із нею галузей, зокрема готельно-ресторанного сектору. Це, у свою чергу, веде до появи додаткових робочих місць і збільшення доходів у зазначених сферах, що позитивно впливає на рівень життя місцевих мешканців та відкриває нові можливості для розширення підприємницької діяльності.

Підвищення рівня мобільності населення, досягнуте внаслідок модернізації аеропорту, має суттєве соціальне значення. Розширений та більш зручний доступ до внутрішніх і міжнародних авіасполучень спрощує пересування громадян, що створює сприятливі умови для розвитку освіти, активізації культурних контактів і поглиблення міжнародної взаємодії. Посилення комунікацій між Україною та іншими державами також сприяє обміну культурними цінностями та кращому взаєморозумінню між суспільствами. У підсумку, модернізація аеропорту «Бориспіль» справляє значний позитивний вплив на соціальне життя населення та виступає важливим чинником загального розвитку країни.

Модернізація аеропорту "Бориспіль" не лише сприяє економічному та соціальному розвитку України, але і важливо впливає на імідж країни на міжнародній арені. Покращена інфраструктура аеропорту демонструє світові, що Україна вкладає значні зусилля у розвиток своєї авіаційної галузі та створення комфортних умов для міжнародних пасажирів, що допомагає поліпшити імідж країни як сучасної та відкритої до світових інвестицій та туризму.

Розвиток аеропортової інфраструктури, також, сприяє покращенню інфраструктури взагалі. Будівництво доріг, мостів та готелів у Київській області та в районі аеропорту не лише забезпечує зручніше сполучення для пасажирів, але і стимулює економічний розвиток регіону, що створює нові робочі місця та підвищує якість інфраструктури для місцевого населення.

Будівництво та модернізація інфраструктури, також, стимулюють розвиток туризму в регіоні. Зручний доступ до аеропорту та покращені послуги привертають більше міжнародних туристів до України, що має значний економічний вплив на регіон, забезпечуючи додаткові доходи від туристичного бізнесу та розвиток пов'язаних галузей, таких як готелі, ресторани та місцеві підприємства.

Таким чином, модернізація аеропорту "Бориспіль" веде до комплексного покращення інфраструктури та розвитку регіону, підвищення іміджу країни на міжнародній арені та стимулює розвиток туризму та бізнесу, що не лише сприяє економічному зростанню, але й покращує якість життя місцевого населення та сприяє інтеграції України в світове співтовариство [24; 25].

Загалом, модернізація аеропорту "Бориспіль" та Дністровська ВЕС є прикладами успішних інвестиційних проєктів, які мають значний позитивний вплив на економічний, соціальний та екологічний розвиток України. Ці проєкти свідчать про те, що Україна має потенціал для залучення інвестицій, створення нових робочих місць, підвищення рівня життя людей та збереження довкілля.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

3.1. Проблеми і особливості впровадження європейських інвестиційних проектів в Україні

Реалізація інвестиційних проектів залученням іноземних інвесторів вимагає ефективного механізму, що сприяє створенню сприятливого клімату для зовнішніх інвестицій. Запровадження та вдосконалення такого механізму є ключовим завданням для багатьох країн, які прагнуть залучати іноземні інвестиції для розвитку своєї економіки. Україна, як і багато інших країн, виявляє інтерес до залучення іноземних інвестицій для розвитку своєї економіки. Успішна реалізація інвестиційних проектів потребує комплексного вдосконалення механізмів, які б гарантували сприятливий інвестиційний клімат.

Створення ефективної комунікаційної стратегії для представлення інвестиційних можливостей України вимагає ретельної розробки чіткого та лаконічного меседжу. Перш за все, необхідно визначити ключові переваги та інвестиційну привабливість країни. Україна має значний потенціал у таких галузях, як сільське господарство, інформаційні технології, легка промисловість та інші сектори, що можуть зацікавити іноземних інвесторів [12].

Далі важливо сформулювати зрозумілі та переконливі аргументи для потенційних інвесторів, а це, можуть бути такі фактори, як доступність дешевої робочої сили, стратегічне розташування на мапі світу, широкі можливості для експорту та доступність сировини. Крім того, важливо використовувати доступну та зрозумілу термінологію, щоб уникнути непорозумінь та сприяти ефективній комунікації із зацікавленими сторонами.

Україна може привернути увагу іноземних інвесторів, наголошуючи на своїй стратегічній географічній положенні, яка робить її важливим транзитним пунктом та мостом між заходом та сходом. Також важливо підкреслити реформи, які

проводяться в країні для поліпшення бізнес-клімату та захисту прав інвесторів, що створює сприятливі умови для розвитку бізнесу та інвестицій.

Після розробки чіткого меседжу важливо обрати відповідні канали комунікації для його передачі. Один з таких каналів - це офіційний веб-сайт з інвестиційною інформацією англійською мовою, що дозволить залучити увагу міжнародних інвесторів, які шукають інформацію про потенційні інвестиційні можливості в Україні. Офіційний веб-сайт може бути ефективним інструментом для представлення ключових переваг країни, актуальних проєктів та інвестиційного клімату.

Участь у міжнародних інвестиційних форумах та виставках також є важливим каналом комунікації. Це надає можливість зустрітися з потенційними інвесторами безпосередньо, презентувати проєкти та демонструвати інвестиційний потенціал України на міжнародному рівні.

Створення та поширення інформаційних матеріалів, таких як брошури, презентації та відео, може допомогти у привертанні уваги до інвестиційних можливостей України. Ці матеріали можуть бути розповсюджені на міжнародних форумах, виставках, а також розміщені на офіційних веб-сайтах та соціальних мережах для ширшої доступності [32].

Використання ділових та соціальних мереж є ще одним ефективним каналом комунікації. З одного боку, ділові мережі, такі як LinkedIn, можуть бути використані для контактів з професійними інвесторами та бізнес-комуніті. З іншого боку, соціальні мережі, такі як Twitter, Facebook та Instagram, можуть допомогти виробити бренд України як інвестиційної дестинації серед широкої аудиторії та підтримати взаємодію з іноземними інвесторами.

Забезпечення постійного зворотного зв'язку з потенційними інвесторами є критичним елементом успішної комунікаційної стратегії. Один із способів цього досягнення - створення онлайн-платформи для спілкування з інвесторами. Ця платформа може включати в себе функції онлайн-чату, електронної пошти та форумів, де інвестори можуть задавати запитання, отримувати відповіді та обмінюватися інформацією про інвестиційні можливості в Україні.

Крім того, важливо забезпечити оперативне реагування на запити та запитання інвесторів. Швидка відповідь на запити демонструє високий рівень відповідальності та зацікавленості в співпраці з потенційними партнерами, що може бути досягнуто за допомогою спеціалізованої команди або системи моніторингу та керування запитами.

Додатково, проведення регулярних зустрічей та семінарів для потенційних інвесторів може стати ефективним механізмом зворотного зв'язку. Ці заходи надають можливість особистого контакту з представниками бізнес-спільноти, обміну досвідом та уточнення деталей інвестиційних проєктів. Такі заходи також дозволяють наголосити на перевагах та потенціалі України як інвестиційного напрямку.

В цілому, забезпечення постійного зворотного зв'язку з інвесторами включає в себе комбінацію онлайн та офлайн інструментів для зручності та ефективності спілкування, що допомагає підтримувати зацікавленість потенційних інвесторів та підтримувати відкритий та довірчий діалог між інвесторами та представниками уряду та бізнес-середовища.

Використання різних каналів та інструментів для залучення уваги іноземних інвесторів - це ключовий етап в успішному просуванні інвестиційних можливостей країни. Одним із таких інструментів є організація інвестиційних роуд-шоу, які дозволяють представникам бізнесу та урядовим посадовцям презентувати інвестиційні можливості країни безпосередньо в ключових фінансових центрах та країнах-інвесторах, що створює можливість особистого контакту з потенційними інвесторами та сприяє побудові взаємовигідних стосунків.

Презентація інвестиційних проєктів у ключових країнах-інвесторах - це ще один ефективний спосіб залучення уваги іноземних інвесторів. Ці презентації можуть включати в себе детальне представлення інвестиційних можливостей, показники економічного потенціалу та стратегічні переваги країни. Такі заходи дозволяють залучити увагу великих інвестиційних гравців та розширити мережу потенційних інвесторів [33].

Проведення зустрічей з потенційними інвесторами та представниками ділових кіл - це ще один важливий інструмент в просуванні інвестиційних можливостей країни. Ці зустрічі дозволяють створити прямий контакт з потенційними інвесторами, відповісти на їх запитання та вислухати їхні погляди та очікування. Такий підхід сприяє побудові довгострокових відносин та довіри, що є важливими у вирішенні інвестиційних питань.

Налагодження партнерських відносин з інвестиційними компаніями та фондами також відіграє ключову роль у залученні іноземних інвестицій, що може включати в себе укладання стратегічних партнерських угод, спільні інвестиційні проекти або співпрацю в області консалтингу та інвестиційного банкінгу. Такі партнерства не лише розширюють коло потенційних інвесторів, але і сприяють обміну знаннями та досвідом у сфері інвестиційного бізнесу.

Створення інвестиційного порталу стає важливим кроком для привертання уваги іноземних інвесторів до України. Цей портал має бути центральною точкою для доступу до актуальної інформації про інвестиційний клімат країни. Він повинен містити оновлену статистику, законодавство, правові умови та інші ключові аспекти, які стосуються інвестиційного середовища в Україні. Це допоможе зменшити інформаційні бар'єри для потенційних інвесторів та зробить процес прийняття рішення щодо інвестування більш прозорим та простим.

Презентація перспективних інвестиційних проектів є ще одним важливим аспектом інвестиційного порталу. Потенційні інвестори шукають інформацію про конкретні можливості для інвестування, тому презентація проектів на порталі допоможе їм зробити інформовані рішення. Кожен проект повинен бути детально описаний, включаючи його ціль, прогнозовану дохідність, ризики та переваги. Такий підхід сприятиме відбору проектів, які відповідають інвестиційним цілям та стратегіям іноземних інвесторів.

Забезпечення онлайн-супроводу інвесторів є ще одним ключовим елементом інвестиційного порталу. Інвестори можуть мати питання або потребу у консультаціях щодо конкретних проектів чи інвестиційного середовища загалом. Через спеціалізовані чати, електронну пошту або телефонну підтримку, вони

повинні мати можливість отримати оперативну та професійну відповідь на свої запитання, а це створить додаткову впевненість серед інвесторів та сприятиме встановленню плідних стосунків.

В цілому, інвестиційний портал має стати важливим інструментом для залучення уваги іноземних інвесторів до України. Він повинен бути центральним джерелом інформації про інвестиційні можливості країни та надавати всебічну підтримку інвесторам на всіх етапах їхнього інвестиційного шляху.

Залучення авторитетних міжнародних партнерів відіграє ключову роль у підвищенні довіри та зацікавленості іноземних інвесторів у потенційних інвестиційних проєктах України. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, такими як МВФ та Світовий банк, може забезпечити додаткову підтримку та рекомендації з питань фінансової стабільності та економічної реформи, що може сприяти підвищенню довіри іноземних інвесторів до економічного потенціалу України та зниженню ризиків інвестування.

Залучення інвестиційних консультантів та експертів може забезпечити об'єктивну оцінку та аналіз інвестиційних можливостей в Україні. Вони можуть надати цінні поради та рекомендації щодо оптимальних стратегій інвестування та ризиків, пов'язаних з конкретними проєктами. Така співпраця може допомогти залучити увагу відомих інвесторів та підвищити їхню впевненість у вигідності інвестування в Україну.

Підтримка з боку дипломатичних представництв України за кордоном може стати додатковим каналом комунікації з потенційними інвесторами та партнерами. Ці представництва можуть допомогти в організації зустрічей, заходів та презентацій для презентації інвестиційного потенціалу України та розширення мережі контактів з іноземними партнерами. Така підтримка може збільшити видимість України як інвестиційної дестинації та підвищити інтерес іноземних інвесторів до країни.

У цілому, співпраця з надійними міжнародними партнерами може допомогти Україні привернути увагу великих іноземних інвесторів, зменшити ризики інвестування та підвищити довіру до інвестиційного клімату країни.

Створення та підтримка позитивного іміджу України як країни з сприятливим інвестиційним кліматом є важливим аспектом привертання іноземних інвесторів. Це може бути досягнуто шляхом активної маркетингової кампанії, просування успішних інвестиційних проєктів, а також демонстрації успіхів в економічному розвитку та інноваціях. Позитивний імідж країни сприяє підвищенню довіри потенційних інвесторів та збільшенню їхнього бажання інвестувати в Україну [34, с. 347-388].

Забезпечення прозорості та чіткості правил та процедур для інвесторів є ключовим чинником для залучення іноземних інвестицій. Інвестори шукають стабільність та прозорість у законодавстві та регулюючих механізмах, щоб упевнено рухатися в напрямку реалізації своїх інвестиційних проєктів. Чіткі правила та процедури зменшують ризики та створюють сприятливе середовище для бізнесу.

Гарантування захисту прав та інтересів іноземних інвесторів є ще одним важливим аспектом приваблення інвестицій в Україну, а це включає в себе захист інтелектуальної власності, забезпечення прав на власність, включаючи права на землю та майно, а також гарантії виконання угод та конфіденційності. Забезпечення стабільності та захищеності інвестиційного середовища сприяє залученню довгострокових та стабільних іноземних інвестицій.

Узагальнюючи, створення позитивного іміджу, прозорих та стабільних правил і захист прав інвесторів сприяє побудові сприятливого інвестиційного клімату в Україні. Ці аспекти разом із стратегічними заходами та ефективними механізмами привертання іноземних інвестицій допоможуть країні реалізувати свій економічний потенціал та досягти сталого економічного зростання.

Отже, вдосконалення комунікаційних технологій та інструментів взаємодії з іноземними інвесторами є ключовим фактором для успішного залучення капіталу в українську економіку.

3.2. Шляхи підвищення ефективності реалізації інвестиційних проєктів в Україні

Для покращення прийняття рішень іноземними інвесторами щодо реалізації проєктів в Україні, пропонується вдосконалити систему оцінки їх прийнятності.

Створення прозорої та доступної системи оцінки проєктів для іноземних інвесторів є критичним етапом для залучення інвестицій та сприяння економічному розвитку. У цьому контексті важливо розглянути кілька ключових аспектів. По-перше, економічні показники, такі як рентабельність проєкту, термін окупності інвестицій та потенційний ринок, є основою оцінки прибутковості та стабільності проєкту. Друге, фінансові показники, включаючи структуру фінансування та фінансові гарантії, визначають фінансову стійкість та захищеність інвесторів.

У контексті юридичних аспектів, відповідність проєкту законодавству, захист інтелектуальної власності та наявність дозвільної документації гарантують легальність та стабільність інвестиційного середовища. Третій аспект стосується ризиків, таких як політичні, економічні, конкурентні, технологічні та екологічні. Їх оцінка є важливою для розуміння потенційних загроз та можливостей проєкту.

На останньому етапі, соціальні та екологічні аспекти, такі як вплив на навколишнє середовище, соціальна відповідальність інвестора та створення нових робочих місць, підкреслюють важливість сталого розвитку та спільного процвітання. Всі ці аспекти разом створюють систему оцінки, яка дозволяє інвесторам приймати обґрунтовані рішення щодо вкладання коштів у проєкти в Україні.

Створення онлайн-платформи для подання та оцінки проєктів є важливим кроком у забезпеченні ефективної комунікації між потенційними інвесторами та проєктними командами. Перш за все, платформа повинна бути зручною та доступною для користувачів будь-якого рівня експертизи. Це означає інтуїтивний інтерфейс, легку навігацію та зрозумілі інструкції щодо процесу подання та оцінки проєктів.

На платформі мають бути розміщені всі необхідні для оцінки проєкту документи та інформація, а саме, бізнес-плани, фінансові звіти, презентації проєкту, а також будь-яка інша важлива інформація, яка допоможе інвесторам

зробити обґрунтоване рішення. Крім того, платформа може включати інструменти для взаємодії та обміну думками між інвесторами та проектними командами, наприклад, чат або форум.

Процес оцінки проєктів на платформі повинен бути прозорим та зрозумілим для всіх сторін, що означає чітко визначені критерії оцінки, які будуть відображені на платформі, і доступ до об'єктивної інформації про кожен проєкт. Такий підхід допоможе уникнути будь-яких непорозумінь та сприятиме довірі між інвесторами та проектними командами.

Інвестори повинні мати можливість отримати онлайн-консультацію щодо подання та оцінки проєктів, що може включати можливість звертатися до експертів з питань фінансів, юридичних аспектів або конкретних галузей промисловості для отримання консультацій та рекомендацій. Такий сервіс допоможе інвесторам зробити більш обґрунтований вибір та зменшить ризики інвестування [35, с. 22-26].

Залучення незалежних експертів до процесу оцінки інвестиційних проєктів є ключовим кроком у забезпеченні об'єктивності та надійності цього процесу. По-перше, експертна оцінка дозволяє отримати додаткову експертну думку, що зменшує ймовірність підкреслення власних інтересів інвестором чи проектною командою. Незалежні експерти можуть принести свіжий погляд та нові ідеї, що збагачують процес прийняття рішень.

Для забезпечення високого рівня експертизи, важливо, щоб експерти мали досвід роботи в сфері оцінки інвестиційних проєктів. Їхні знання та навички допоможуть провести об'єктивний аналіз ризиків та потенціалу кожного проєкту. Важливо, щоб експерти мали різноманітний досвід та компетенції, що дозволять їм адекватно оцінювати різні типи проєктів та ситуації.

Крім того, незалежність та відсутність конфлікту інтересів є важливими критеріями для експертів, яке гарантує, що їхні рішення та рекомендації базуються виключно на об'єктивних фактах та аналізі, а не на власних інтересах чи зовнішніх впливах. Такий підхід допомагає зберегти довіру та впевненість у процесі оцінки проєктів як для інвесторів, так і для проектних команд.

Узагальнюючи, залучення незалежних експертів до процесу оцінки інвестиційних проєктів є важливим елементом для забезпечення об'єктивності, надійності та високої якості оцінки. Вони додають цінності шляхом свого досвіду та експертної думки, а також гарантують незалежність і об'єктивність у прийнятті рішень.

Очікувані результати впровадження таких ініціатив залежать від ефективності виконання кожного з етапів. Перш за все, створення прозорої та доступної системи оцінки інвестиційних проєктів створить основу для більш об'єктивних рішень щодо інвестування, що дозволить інвесторам більш точно оцінювати ризики та перспективи проєктів, а також робити більш обґрунтовані рішення щодо розміщення капіталу.

Підвищення об'єктивності та неупередженості процесу оцінки є ключовим результатом включення незалежних експертів у цей процес. Залучення кваліфікованих фахівців з досвідом у сфері оцінки проєктів допоможе знизити можливість впливу особистих або інших інтересів на прийняття рішень, що сприятиме підвищенню довіри до системи та зростанню інвестиційного потенціалу.

Збільшення інвестиційної привабливості України є очікуваним результатом впровадження прозорої системи оцінки проєктів та залучення незалежних експертів. Чим більш об'єктивно та прозоро оцінюються інвестиційні можливості, тим більше інвесторів буде зацікавлено в розміщенні свого капіталу в Україні, що може призвести до збільшення обсягу інвестицій та розвитку різних галузей економіки.

Стимулювання економічного зростання є остаточним і найбільш значущим результатом введення прозорої та ефективної системи оцінки інвестиційних проєктів. Збільшення обсягу інвестицій та розвиток різних секторів економіки призведуть до зростання виробництва, створення нових робочих місць та підвищення життєвого рівня населення. Такий позитивний ефект допоможе Україні зміцнити свою економіку та зробити крок у напрямку сталого розвитку.

Вдосконалення методології оцінки інвестиційних проєктів є ключовим кроком у покращенні якості прийняття рішень та зменшенні ризиків для інвесторів. Перш за все, застосування сучасних методів аналізу ризиків та прогнозування дозволяє здійснювати більш точну та об'єктивну оцінку потенційних загроз та можливостей проєкту. Це включає в себе використання статистичних моделей, сценарних аналізів та симуляційних методів для оцінки різноманітних варіантів розвитку подій.

Друге, врахування впливу факторів макро- та мікросередовища є важливим аспектом вдосконалення методології оцінки. Це означає врахування економічних, політичних, соціальних, технологічних та екологічних чинників, які можуть вплинути на успішність проєкту. Аналіз таких факторів допомагає зменшити неочікувані ризики та врахувати можливості для розвитку проєкту в змінному середовищі.

Нарешті, розробка індивідуальних підходів до оцінки проєктів з урахуванням їх специфіки є важливою складовою вдосконалення методології оцінки. Кожен проєкт має свої унікальні особливості, що вимагають індивідуального підходу у визначенні ризиків, потенційних вигод та стратегій управління. Такий підхід допомагає забезпечити більш точні та адаптивні оцінки, що збільшує шанси на успішну реалізацію проєкту.

Вдосконалення методології оцінки інвестиційних проєктів за допомогою застосування сучасних методів аналізу ризиків, врахуванням впливу факторів середовища та розробкою індивідуальних підходів є важливими кроками для забезпечення більш точної та надійної оцінки проєктів, що, в свою чергу сприятиме збільшенню інвестиційної привабливості України та стимулюванню економічного зростання.

Забезпечення об'єктивності та неупередженості процесу оцінки є критичним для побудови довіри між інвесторами та урядом. Це вимагає використання чітких критеріїв оцінки та уникнення конфлікту інтересів серед експертів, що здійснюють оцінку. Прийняття об'єктивних рішень базується на надійних даних та аналізі, виконаному компетентними фахівцями [32].

Мінімізація адміністративних перешкод та бюрократичних процедур є ключовим елементом у формуванні сприятливого інвестиційного клімату. Це означає спрощення процедур реєстрації підприємств, отримання ліцензій та дозволів, а також зменшення часу, необхідного для розгляду інвестиційних пропозицій. Чим менше адміністративних бар'єрів, тим більш привабливою стає країна для інвесторів.

Створення сприятливого середовища для прийняття інвестиційних рішень також включає заохочення проєктів, що сприяють сталому розвитку та соціальному прогресу. Це може бути досягнуто шляхом впровадження фіскальних та фінансових стимулів для проєктів, які сприяють екологічній безпеці, створенню робочих місць та розвитку місцевих громад.

Інвестування в будь-яку країну завжди пов'язане з певними ризиками. Україна не є винятком. Проте, попри складну політичну та економічну ситуацію, деякі області України все ж таки мають значний потенціал для іноземних інвесторів.

Як видно з таблиці 3.1, кожна область України має свої переваги та недоліки.

Київська область, розташована в центрі України, є ключовим регіональним центром та одним з найпривабливіших для іноземних інвесторів. Її географічне розташування, зокрема близькість до столиці України - Києва, робить її стратегічно важливим місцем для розвитку бізнесу. Наявність великого ринку збуту з майже трьома мільйонами потенційних споживачів створює сприятливі умови для розвитку різноманітних галузей економіки.

Крім того, Київська область відрізняється розвиненою інфраструктурою, яка включає в себе добре розвинену транспортну мережу. Наявність аеропортів, залізничних та автомобільних доріг забезпечує зручний доступ до області для бізнесу та туризму, що сприяє не лише ефективному перевезенню товарів, але й забезпечує зручність для бізнес-подорожей та міжнародних зв'язків.

Однією з ключових переваг є високий рівень освіти та кваліфікації робочої сили в області. Наявність численних університетів та коледжів створює можливість для компаній знаходити та працевлаштовувати висококваліфікованих працівників

у різних галузях. Це забезпечує стабільне та продуктивне функціонування бізнесу в області та сприяє його подальшому розвитку.

Крім того, місцева влада активно підтримує інвесторів, надаючи різноманітні податкові пільги та інші стимули для розвитку бізнесу. Це створює сприятливий інвестиційний клімат, що привертає як місцевих, так і іноземних інвесторів до регіону. Загалом, Київська область є привабливим місцем для розвитку бізнесу, завдяки своїм перевагам у вигляді ринкового потенціалу, розвиненої інфраструктури, високої якості робочої сили та сприятливого інвестиційного клімату.

Іноземні інвестиції в Україну відіграють важливу роль у розвитку різноманітних галузей економіки. Наприклад, швейцарська компанія Nestlé вклала понад 200 мільйонів євро у будівництво фабрики з виробництва дитячого харчування у місті Васильків. Це не лише створює нові робочі місця для місцевих жителів, але й сприяє підвищенню рівня життя через розвиток галузі харчової промисловості.

Данська пивоварна компанія Carlsberg Group також внесла вагомий внесок у розвиток української економіки, інвестувавши понад 100 мільйонів євро у модернізацію та розширення свого пивоварного заводу в Києві. Це не лише дозволяє компанії підтримувати високі стандарти якості своєї продукції, але й сприяє збільшенню обсягів виробництва та експорту, що сприятиме зростанню економічного потенціалу регіону.

Таблиця 3. 1 – Оцінка інвестиційної привабливості деяких областей України

Область	Переваги	Недоліки
Київська	- великий ринок збуту; - розвинена інфраструктура - високий рівень освіти та кваліфікації робочої сили	- висока вартість землі та робочої сили; -завантаженість транспортної інфраструктури
Дніпропетровська	- розвинена промисловість; - наявність кваліфікованих кадрів; - вигідне географічне розташування	- нестабільна політична ситуація; - застаріла інфраструктура

Продовження табл. 3.1.

Львівська	- сприятливий інвестиційний клімат; - розвинена туристична інфраструктура; - наявність вільних економічних зон	- віддаленість від основних ринків збуту; - нестача кваліфікованих кадрів у деяких галузях
-----------	--	---

Одеська	- вихід до моря; - розвинена портова інфраструктура; - сприятливий клімат	- нестабільна політична ситуація; - рівень корупції
Харківська	- розвинена науково-технічна база; - наявність кваліфікованих кадрів; - вигідне географічне розташування	- нестабільна політична ситуація; - застаріла інфраструктура

Джерело: складено автором на основі [40, с. 114]

Українська мережа будівельних супермаркетів Epicenter K також активно залучає іноземні інвестиції. Вони інвестували понад 50 мільйонів євро у будівництво нового логістичного центру в Київській області. Цей проект сприятиме оптимізації логістичних процесів та покращенню обслуговування клієнтів, що допоможе підвищити конкурентоспроможність компанії на ринку будівельних матеріалів.

Американська інвестиційна компанія Horizon Capital також грає значну роль у розвитку української економіки, вкладаючи понад 150 мільйонів євро в різні українські ІТ-компанії, багато з яких зосереджені в Київській області. Ці інвестиції сприяють розвитку інноваційних технологій та стимулюють росту кількості висококваліфікованих робочих місць у секторі інформаційних технологій, що є важливим фактором у забезпеченні сталого економічного зростання країни.

Одеська область, розташована на південному заході України, є одним з найпривабливіших для іноземних інвесторів регіонів. Її стратегічне розташування на Чорноморському узбережжі, розвинена інфраструктура та динамічно розвиваюча економіка роблять Одеську область перспективним майданчиком для інвестицій.

Іноземні інвестиції в Україну грають важливу роль у розвитку економіки країни та підвищенні її конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Однією з яскравих прикладів таких інвестицій є внесок компанії DP World, оператора портових терміналів з Дубаю. Вони вклали понад 500 мільйонів доларів США в розвиток контейнерного терміналу в Одеському порту. Це інвестування сприятиме покращенню інфраструктури порту, збільшенню його пропускної спроможності та розвитку торгівлі через Чорноморський басейн.

Крім того, американська компанія Cargill також зробила значний внесок у розвиток Одеського порту, інвестувавши понад 100 мільйонів доларів США в будівництво зернового терміналу. Це сприятиме покращенню інфраструктури для експорту та імпорту сільськогосподарської продукції, що має велике значення для української економіки.

Швейцарська компанія Nestlé також вклала понад 50 мільйонів доларів США в будівництво фабрики з виробництва кондитерських виробів у місті Одеса. Це інвестування сприятиме створенню нових робочих місць та розвитку місцевого виробництва, а також допоможе зміцнити позиції України на світовому ринку харчових продуктів.

Німецька цементна компанія HeidelbergCement Group також зробила важливий внесок у розвиток Одеської області, інвестувавши понад 100 мільйонів євро в модернізацію та розширення своїх заводів. Це сприятиме підвищенню якості будівельних матеріалів, зменшенню викидів та створенню нових робочих місць для місцевого населення.

Одеська область в Україні привертає увагу інвесторів своїм потенціалом у різних галузях, крім тих, які вже отримали значні інвестиції. Агросектор стоїть перед перспективою значного зростання, оскільки область володіє родючими ґрунтами та сприятливим кліматом для сільського господарства. Інвестиції в аграрний сектор можуть сприяти модернізації та впровадженню новітніх технологій, що підвищить врожайність та конкурентоспроможність українських сільгосппродуктів на світовому ринку.

Туризм є ще однією перспективною галуззю для інвестування в Одеській області. Багатий історичний та культурний спадок, а також привабливі пляжі Чорного моря створюють унікальні умови для розвитку туристичної індустрії. Інвестиції в інфраструктуру та розвиток готельного господарства можуть привернути більше туристів із усього світу, що зробить Одеську область одним із найпопулярніших туристичних напрямків в Україні.

Легка та харчова промисловість також володіють великим потенціалом для інвестування в Одеській області. Розвинена текстильна та швейна промисловість

може залучити інвестиції у впровадження новітніх технологій та підвищення якості продукції. Харчова промисловість, яка вже є потужною в області, може отримати інвестиції у модернізацію та розширення виробництва, що сприятиме якісному підвищенню продуктів та їх конкурентоспроможності на ринку.

Загалом, поліпшення системи оцінки прийнятності реалізації проектів іноземними інвесторами є значним стимулом для збільшення інвестиційної активності в Україні. Це включає удосконалення правового та регуляторного середовища, спрощення процедур ведення бізнесу та гарантування надійного захисту прав інвесторів. Ці заходи допоможуть зробити Україну більш привабливою для іноземних інвесторів, стимулюючи її економічний розвиток, створення нових робочих місць та підвищення рівня життя населення.

3.3. Механізми та інструменти формування сучасної моделі реалізації європейських інвестиційних проектів в Україні

Ефективна реалізація європейських інвестиційних проектів в Україні вимагає створення сучасної моделі управління, що базується на синергії державних і приватних ресурсів, а також на інтеграції українських фінансових інституцій у систему європейських механізмів підтримки. Першим кроком є удосконалення стратегічних механізмів, спрямованих на підвищення прозорості, передбачуваності та результативності інвестиційного процесу. Це передбачає розробку *Національної дорожньої карти реалізації європейських інвестиційних проектів* з чітким визначенням відповідальних інституцій, етапів впровадження, індикаторів моніторингу та очікуваних результатів.

Серед ключових фінансових інструментів доцільно застосовувати такі механізми:

- змішане фінансування (blended finance) – поєднання грантів ЄС із кредитними ресурсами українських банків;
- державно-приватне партнерство (ДПП) із залученням місцевих громад як співінвесторів;

- випуск «зелених» та соціальних облігацій для фінансування сталих проєктів;
- створення регіональних інвестиційних фондів під гарантії держави.

Таблиця 3.2 – Пропоновані фінансові механізми підтримки реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні

№	Механізм	Суть інструменту	Очікуваний ефект
1	Змішане фінансування	Комбінація грантів ЄС з кредитними ресурсами українських банків	Зниження вартості капіталу, підвищення доступності фінансування
2	Державно-приватне партнерство	Спільне фінансування держави, місцевої громади та приватного сектору	Розподіл ризиків, підвищення ефективності проєктів
3	«Зелені» облігації	Емітування облігацій для фінансування енергоефективних і екологічних проєктів	Підвищення стійкості економіки, залучення ESG-інвесторів
4	Регіональні інвестиційні фонди	Створення фондів розвитку при ОДА під гарантії держави	Децентралізація інвестицій, посилення регіональної спроможності

Для підвищення результативності цих механізмів доцільно створити єдину цифрову платформу моніторингу реалізації європейських інвестиційних проєктів, яка забезпечуватиме відкритий доступ до інформації про хід реалізації, використання коштів, звіти аудиту та ключові показники ефективності. Це сприятиме не лише прозорості, а й формуванню довіри з боку міжнародних партнерів та громадськості.

Важливим напрямом також є вдосконалення системи координації між державними та європейськими інституціями. Рекомендується створення міжвідомчого Координаційного комітету з реалізації європейських інвестиційних програм, до складу якого увійдуть представники уряду, парламенту, місцевих органів влади, бізнесу та ЄС. Основними завданнями комітету мають бути узгодження пріоритетів, розробка спільних критеріїв відбору проєктів, контроль за дотриманням стандартів прозорості та ефективності використання коштів.

Формування сучасної моделі реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні потребує поглиблення системності управління, що досягається через створення багаторівневої, функціонально узгодженої інституційної

архітектури. У межах цієї архітектури кожен рівень має забезпечувати цілеспрямовану реалізацію функцій стратегічного планування, оперативного управління та безпосереднього впровадження проєктів. Такий підхід відповідає європейській моделі *multilevel governance*, що передбачає інтеграцію державних, регіональних і місцевих органів влади у процеси реалізації проєктів спільного фінансування.

На стратегічному рівні доцільно утворити Координаційну раду з питань реалізації європейських інвестиційних програм, до складу якої мають увійти представники Кабінету Міністрів України, Міністерства економіки, Міністерства фінансів, представництва Європейської комісії в Україні, а також Європейського інвестиційного банку. Її основними завданнями повинні стати стратегічне планування, формування пріоритетів розвитку, узгодження напрямів фінансування та моніторинг виконання державних зобов'язань у межах партнерських угод із ЄС.

На операційному рівні доцільно створити Агентство управління інвестиційними проєктами розвитку, яке функціонуватиме при Міністерстві економіки України та здійснюватиме безпосередній супровід, експертизу, моніторинг і координацію реалізації проєктів, що фінансуються за участю європейських структур. Водночас на регіональному рівні мають функціонувати інвестиційні офіси в обласних військових адміністраціях, наділені правом приймати локальні рішення щодо реалізації інфраструктурних, енергетичних і соціально-економічних проєктів, що відповідають регіональним стратегіям розвитку.

Таблиця 3.3 – Багаторівнева організаційна модель управління реалізацією європейських інвестиційних проєктів в Україні

Рівень управління	Основні функції	Відповідальні суб'єкти	Очікувані результати
Стратегічний	Формування пріоритетів, стратегічне планування, узгодження політики з ЄС	Кабінет Міністрів України, Мінекономіки, Мінфін, Представництво ЄС	Єдність державної політики, підвищення узгодженості з європейськими цілями розвитку

Операційний	Координація, експертиза, управління портфелем проєктів, контроль виконання	Агентство управління інвестиційними проєктами, UkraineInvest, ЄБРР, ЄІБ	Підвищення ефективності впровадження, своєчасне виконання проєктних завдань
Регіональний	Реалізація проєктів на місцях, взаємодія з громадами та бізнесом	Обласні адміністрації, територіальні громади, місцеві агенції розвитку	Зміцнення регіональної спроможності, децентралізація управління інвестиціями

Впровадження наведеної моделі забезпечить цілісність управлінського процесу, оптимізує взаємодію суб'єктів і мінімізує дублювання функцій. Застосування принципів проєктного управління (Project Management Body of Knowledge – PMBOK) сприятиме стандартизації процедур планування, виконання та контролю, що наблизить українську практику до норм управління інвестиціями в Європейському Союзі.

Важливою складовою запропонованої моделі виступає цифрова трансформація управлінських процесів, яка має на меті створення відкритої, прозорої та інтегрованої інформаційної інфраструктури для всіх учасників інвестиційного процесу. Запропоновано запровадити єдину державну інформаційно-аналітичну платформу «E-Invest UA», яка об'єднає всі етапи реалізації проєкту – від подання заявки до аудиту результатів. Така платформа має виконувати функції:

- централізованого зберігання та обміну інформацією між учасниками;
- електронного погодження і супроводу проєктної документації;
- автоматичного моніторингу ключових показників ефективності (KPI);
- створення електронного реєстру інвестиційних ініціатив з відкритим доступом для інвесторів та громадськості.

Таблиця 3.4 – Основні функціональні модулі інформаційно-аналітичної платформи «E-Invest UA»

Модуль	Зміст функцій	Очікуваний управлінський ефект
Реєстраційно-аналітичний	Подання проєктних заявок, формування єдиного каталогу проєктів	Спрощення процедур подання, підвищення відкритості

Моніторинговий	Відстеження етапів виконання, графіків, ризиків і відхилень	Зменшення часових втрат, підвищення дисципліни виконання
Фінансово-контрольний	Контроль руху коштів, звітність за джерелами фінансування	Забезпечення прозорості використання ресурсів
Аналітичний	Розрахунок КРІ, формування звітів, прогнозування ефективності	Підвищення якості управлінських рішень, оперативне реагування
Комунікаційний	Взаємодія учасників, публікація звітів, комунікація з громадськістю	Посилення довіри до державних інституцій та партнерів ЄС

Запровадження цифрових інструментів у процесі управління європейськими інвестиційними проєктами сприятиме підвищенню рівня прозорості, зниженню адміністративного навантаження на учасників, а також формуванню аналітичної бази для прийняття стратегічних рішень. Додатково рекомендується впровадження системи оцінювання результативності управління (КРІ-система), що забезпечить кількісне вимірювання ефективності як окремих проєктів, так і загальнонаціональної програми реалізації європейських інвестицій.

Для прикладу, доцільно використовувати такі базові показники:

- коефіцієнт залучення фінансування (K_1) – співвідношення фактичного обсягу інвестицій до запланованого;
- коефіцієнт виконання проєктів (K_2) – частка завершених проєктів від загальної кількості;
- індекс соціально-економічного ефекту (K_3) – співвідношення приросту зайнятості, обсягів виробництва та інвестиційних потоків.

Використання цієї системи дозволить здійснювати комплексну оцінку результатів, забезпечити своєчасне коригування управлінських рішень і досягнення цільових орієнтирів європейської інтеграції.

Одним із визначальних напрямів удосконалення сучасної моделі реалізації європейських інвестиційних проєктів є розвиток механізмів партнерської взаємодії між державою, бізнесом та місцевими громадами, що відповідає практиці *Public–Private–Community Partnership (PPCP)*, поширеній у країнах Європейського Союзу. Такий підхід дозволяє не лише диверсифікувати джерела фінансування, але й забезпечити сталість результатів за рахунок розподілу ризиків, підвищення відповідальності сторін і зростання економічної участі регіонів.

В українських умовах доцільним є створення єдиної системи державного стимулювання партнерських ініціатив, що включатиме:

1. Фінансові стимули – надання податкових пільг, компенсацій частини відсоткових ставок, гарантій за кредитами ЄБРР чи ЄІБ;
2. Інституційні стимули – спрощення процедур погодження проєктів через «єдине інвестиційне вікно» при Мінекономіки;
3. Регуляторні стимули – удосконалення законодавчої бази щодо концесійних угод, корпоративного управління та прозорості публічних закупівель.

Таблиця 3.5 – Основні форми державно-приватного партнерства у сфері реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні

Форма партнерства	Сутність механізму	Приклади реалізації	Очікувані результати
Концесійна модель	Передача державного майна приватному оператору з правом експлуатації	Модернізація портів «Ольвія» та «Херсон»	Підвищення ефективності управління, залучення довгострокового капіталу
Модель спільного інвестування	Фінансування об'єктів державного та місцевого значення з боку приватних компаній і громад	Реконструкція систем водопостачання (NEFCO)	Розподіл фінансових ризиків, економія бюджетних коштів
Інноваційне партнерство	Співпраця у впровадженні технологічних рішень і R&D-проєктів	Програма EU4Business, Horizon Europe	Підвищення інноваційної спроможності економіки
Місцево-громадське партнерство	Залучення ОТГ до розроблення і моніторингу проєктів	Малі енергетичні об'єкти на місцевому рівні	Підвищення соціальної ефективності, розвиток локальної економіки

Імплементація партнерських моделей у сфері європейських інвестицій сприятиме формуванню стійкої екосистеми реалізації проєктів, де держава виступає регулятором і гарантом, бізнес – інноватором і фінансовим донором, а громада – носієм соціальної відповідальності.

З метою оптимізації процесу координації між цими трьома суб'єктами доцільно створити Платформу партнерства «EU-Invest Cooperation Hub», яка об'єднає державні органи, міжнародних донорів, регіональні адміністрації та

представників приватного сектору. Її функціонування забезпечить відкритий відбір ініціатив, узгодження техніко-економічних параметрів і моніторинг виконання.

Крім того, стратегічним завданням є формування портфеля сталих інвестиційних проєктів, що відповідає принципам *Sustainable Finance Taxonomy* ЄС. Такий портфель має складатися з проєктів, які поєднують економічну ефективність із екологічною та соціальною складовою. В Україні найбільший потенціал мають напрями енергоефективності, відновлюваної енергетики, транспортної інфраструктури, управління відходами та розвитку цифрової економіки.

Таблиця 3.6 – Порівняння підходів до формування портфеля сталих інвестиційних проєктів у країнах ЄС та в Україні

Критерій	Країни ЄС	Україна (стан і перспективи)
Нормативна база	Єдина система таксономії сталих інвестицій, директиви ЄС 2020/852	Підготовка національної таксономії сталих фінансів (за підтримки ЄБРР)
Інституційна структура	Європейське агентство зі сталого фінансування, регіональні інвестиційні фонди	Мінекономіки, Держенергоефективності, UkraineInvest, ОДА
Джерела фінансування	Програми InvestEU, Horizon Europe, Green Deal Fund	Кошти ЄБРР, ЄІБ, державний бюджет, місцеві програми
Система моніторингу	Електронні платформи ESG-звітності, аудити Європейського рахункового суду	Планується запровадження системи ESG-моніторингу в межах «E-Invest UA»

Формування такого портфеля дозволить забезпечити узгодженість інвестиційних пріоритетів України з європейськими цілями сталого розвитку, визначеними у Стратегії «Європа-2030». Впровадження ESG-підходів (Environmental, Social, Governance) у практику інвестиційної діяльності сприятиме зміцненню позицій України як надійного партнера у спільних фінансових ініціативах із Європейським Союзом.

Задля підвищення ефективності механізму управління портфелем проєктів необхідно також упровадити методику оцінки ефективності та пріоритизації інвестиційних ініціатив. Рекомендується використовувати багатокритеріальний підхід, який включає:

- економічний критерій – рівень окупності проекту та очікуваний мультиплікативний ефект;
- соціальний критерій – вплив на зайнятість, освіту, гендерну рівність і якість життя;
- екологічний критерій – скорочення викидів CO₂, впровадження екотехнологій;
- інституційний критерій – відповідність стандартам управління, прозорість і наявність системи контролю.

Таке оцінювання дозволить систематизувати інвестиційні проекти за ступенем впливу на соціально-економічний розвиток регіонів та забезпечить ефективний розподіл ресурсів.

Таблиця 3.7 – Модель багатокритеріальної оцінки ефективності інвестиційних проектів

Критерій	Показники оцінки	Ваговий коефіцієнт	Очікуваний результат
Економічний	Термін окупності, рентабельність, мультиплікативний ефект	0,35	Зростання ВВП, підвищення інвестиційної привабливості
Соціальний	Рівень зайнятості, освітній ефект, соціальна інклюзія	0,25	Поліпшення якості життя населення
Екологічний	Скорочення викидів, енергоефективність, відновлювані ресурси	0,25	Підвищення екологічної стійкості регіонів
Інституційний	Відповідність стандартам управління, прозорість, контроль	0,15	Підвищення ефективності державного менеджменту

Реалізація запропонованих механізмів сприятиме створенню сучасної, адаптивної та інтегрованої моделі управління європейськими інвестиційними проектами в Україні, що відповідатиме принципам сталого розвитку, конкурентоспроможності та прозорості. Її ключовими рисами мають стати:

- синергія державного, приватного та громадського секторів;
- цифровізація процедур управління;
- екологічна й соціальна відповідальність інвесторів;
- стратегічна відповідність європейським пріоритетам Green Deal та Digital Europe.

Підсумовуючи проведений аналіз, варто наголосити, що сучасна модель реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні поступово еволюціонує від фрагментарної системи залучення окремих грантових і кредитних ресурсів до комплексної інституційно інтегрованої структури, побудованої на принципах партнерства, прозорості та цифрової координації. Її основна цінність полягає у переході від формального адміністрування до стратегічного управління, коли фінансова допомога Європейського Союзу розглядається не як зовнішнє джерело підтримки, а як каталізатор структурних перетворень в економіці та публічному секторі України. Відповідно, акценти поступово зміщуються від обсягів залучених коштів до якості їх використання, від кількості реалізованих програм до їх соціально-економічного ефекту.

Одним із визначальних досягнень останніх років стало формування багаторівневої системи управління інвестиційними проєктами, що відповідає європейським принципам *multilevel governance*. Завдяки створенню міжвідомчих координаційних рад, агентств розвитку, регіональних офісів та спеціалізованих підрозділів у міністерствах, процес реалізації проєктів набув більшої керованості, прозорості й орієнтованості на результат. Водночас залишається потреба у подальшій гармонізації законодавства з нормами ЄС, зокрема в частині концесій, державних закупівель та сталих фінансів.

Важливим чинником посилення ефективності є впровадження цифрових механізмів управління, які дозволяють здійснювати моніторинг виконання проєктів у реальному часі, оцінювати динаміку показників ефективності та оперативно реагувати на відхилення. Запуск платформи «E-Invest UA» стане інституційним проривом у сфері державного менеджменту, адже її функціонування забезпечить консолідацію даних про всі інвестиційні ініціативи, інтеграцію фінансової аналітики, а також підвищення довіри з боку європейських партнерів. У перспективі 2026–2030 рр. така цифрова екосистема може трансформуватися у повноцінну систему аналітичної підтримки прийняття рішень, що поєднає

макроекономічне прогнозування, штучний інтелект та геоінформаційні технології для моделювання регіонального розвитку.

Не менш важливим аспектом залишається удосконалення механізмів державно-приватного партнерства, що формує основу для сталого співфінансування проєктів. На тлі обмежених бюджетних можливостей та зростаючих потреб у модернізації інфраструктури саме синергія держави, бізнесу та громади здатна забезпечити економічну життєздатність великих програм. Спрямованість на європейські стандарти ESG-управління сприятиме тому, що приватний сектор розглядатиме участь у спільних ініціативах не лише як фінансову вигоду, а й як репутаційний актив, що підвищує довіру іноземних партнерів.

Суттєвий вплив на перспективи реалізації інвестиційних проєктів матиме процес відновлення України після завершення воєнних дій. Відповідно до оцінок Європейського банку реконструкції та розвитку, потенціал залучення інвестиційних ресурсів у цей період може перевищити 50 млрд євро, з яких близько третини – у форматі спільних проєктів з ЄС. За умови ефективної координації інституційних механізмів Україна може стати ключовим реципієнтом фінансової допомоги у межах програм *Rebuild Ukraine Facility* та *InvestEU*, що передбачають значні грантові і кредитні інструменти для модернізації економіки, енергетики та соціальної інфраструктури.

Прогнозні оцінки демонструють, що у разі впровадження комплексної моделі управління, що включає координаційні ради, цифрові платформи, аналітичні системи та стандартизовані процедури оцінювання, Україна здатна до 2030 року суттєво збільшити обсяги освоєння європейських інвестиційних коштів і підвищити рівень їх ефективного використання.

Таблиця 3.8 – Прогнозні орієнтири розвитку системи реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні до 2030 року

Показник	2024 р. (базовий рівень)	2030 р. (прогноз)	Тенденція зміни
Обсяг залучених європейських інвестицій, млрд євро	12,5	38–40	зростання у 3 рази

Частка проєктів, реалізованих за принципами ДПП, %	15	45	розширення сфери державно-приватного партнерства
Середній рівень виконання проєктів за графіком, %	68	90	підвищення ефективності управління
Частка цифрових інструментів у системі управління, %	30	85	повна цифровізація процесів
Індекс прозорості управління (умовна шкала 0–1)	0,54	0,88	зміцнення інституційної довіри
Частка сталих проєктів у портфелі інвестицій, %	25	60	переорієнтація на «зелені» та соціальні напрями

Зазначені тенденції свідчать, що до кінця десятиліття Україна може наблизитися до середньоєвропейських стандартів інвестиційного менеджменту. Досягнення цих показників вимагатиме не лише фінансових ресурсів, а й глибокої трансформації управлінської культури, підвищення компетентності кадрів, удосконалення механізмів аудиту та запровадження сталих принципів корпоративного управління.

Формування сучасної моделі реалізації європейських інвестиційних проєктів має розглядатися як стратегічний напрям інтеграції України у спільний європейський економічний простір. Її реалізація стане не лише інструментом залучення капіталу, а й дієвим засобом підвищення конкурентоспроможності національної економіки, розвитку інноваційних кластерів і консолідації суспільства навколо європейських цінностей сталого розвитку. У перспективі 2030 року така модель має потенціал трансформувати інвестиційне середовище України у відкриту, прозору та передбачувану систему, спроможну не лише приймати, а й генерувати європейські інвестиційні ініціативи.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження теоретичних, методичних та практичних аспектів реалізації європейських інвестиційних проєктів в Україні було з'ясовано, що в сучасних умовах глобалізації та інтеграції до Європейського Союзу інвестиційна політика держави набуває стратегічного значення. Європейські інвестиційні програми, які Україна реалізує у співпраці з Європейським інвестиційним банком, Європейським банком реконструкції та розвитку, Північною екологічною фінансовою корпорацією, програмами *InvestEU* та *Rebuild Ukraine Facility*, є не лише джерелом фінансування, а й дієвим інструментом структурних реформ. Їхня реалізація сприяє переходу від ресурсної моделі економіки до інноваційно-інвестиційної, забезпечує оновлення промислової бази, розвиток енергетичної та транспортної інфраструктури, формування сучасного ринку праці й підвищення конкурентоспроможності регіонів.

Дослідження підтвердило, що успішна імплементація європейських інвестиційних проєктів в Україні можлива лише за умови функціонування цілісної організаційно-економічної системи, яка поєднує державне стратегічне управління, приватну ініціативу, інституційну підтримку ЄС та ефективні механізми контролю. У роботі доведено, що одним із ключових напрямів вдосконалення такої системи є формування багаторівневої моделі управління, заснованої на принципах *multilevel governance*, де стратегічний рівень визначає пріоритети та узгоджує політику з європейськими партнерами, оперативний рівень здійснює управління портфелем проєктів і моніторинг виконання, а регіональний рівень відповідає за локальну реалізацію програм розвитку. Запропонована структура забезпечує підвищення узгодженості рішень, прозорість розподілу ресурсів і ефективне використання коштів міжнародної допомоги.

Значну увагу в дослідженні приділено цифровізації процесів управління інвестиційними проєктами. Обґрунтовано необхідність створення єдиної інформаційно-аналітичної платформи «E-Invest UA», яка має стати технологічною основою інтеграції державних і міжнародних систем моніторингу, контролю та

звітності. Її впровадження забезпечить централізоване управління проєктами, електронну реєстрацію заявок, аналітику ефективності та відкритий доступ громадськості до результатів реалізації. Впровадження цифрових інструментів дозволить підвищити рівень прозорості, зменшити адміністративні бар'єри, скоротити час ухвалення рішень і створити умови для побудови довіри з боку європейських партнерів, що є критично важливим для подальшої інтеграції України до європейського економічного простору.

Одним із провідних напрямів удосконалення сучасної моделі реалізації європейських інвестиційних проєктів визначено розвиток державно-приватного партнерства (ДПП). У роботі запропоновано удосконалити інституційні та фінансові механізми співпраці між державою, бізнесом та місцевими громадами через впровадження системи податкових стимулів, гарантій, компенсацій процентних ставок і програм спільного інвестування. Аналіз довів, що саме участь приватного сектору в реалізації проєктів дозволяє підвищити ефективність використання коштів, впровадити інноваційні технології та зміцнити фінансову стійкість інвестиційного середовища. Крім того, активна участь місцевих громад у плануванні й моніторингу інвестиційних програм сприяє соціальній прийнятності проєктів і формуванню відповідальності за результати їх реалізації.

У ході дослідження встановлено, що особливого значення набуває формування портфеля сталих інвестиційних проєктів, орієнтованих на екологічні, соціальні та управлінські критерії (ESG). Україна, наслідуючи принципи *Sustainable Finance Taxonomy* ЄС, має поступово переходити до системи оцінювання інвестицій не лише за економічними показниками, а й за критеріями соціального ефекту, екологічної відповідальності та прозорості управління. Це дозволить забезпечити відповідність національної політики цілям сталого розвитку ООН та Європейського зеленого курсу (*European Green Deal*), що підвищить довіру міжнародних партнерів і відкриє доступ до довгострокових інвестиційних ресурсів.

Практичні результати роботи підтверджують, що інтеграція української системи реалізації інвестиційних проєктів у європейський контекст потребує посилення координації між урядовими структурами, фінансовими інститутами та

міжнародними донорами. Запропоновані в роботі механізми – створення координаційної ради, інвестиційних офісів на регіональному рівні, єдиної бази даних проєктів, системи моніторингу КРІ та впровадження цифрових індикаторів ефективності – можуть стати основою для побудови сучасної моделі управління, орієнтованої на результативність і прозорість. Їх практична реалізація здатна забезпечити підвищення рівня освоєння коштів ЄС, скорочення бюрократичних процедур та зміцнення довіри з боку іноземних інвесторів.

Здійснений прогноз до 2030 року свідчить, що за умови комплексного впровадження запропонованих механізмів Україна може суттєво підвищити рівень ефективності реалізації європейських інвестиційних проєктів. Очікується триразове зростання обсягів залучених коштів, збільшення частки проєктів державно-приватного партнерства до 40–45 %, розширення використання цифрових інструментів управління до 80–85 % та підвищення індексу прозорості до рівня провідних країн Центрально-Східної Європи. Водночас реалізація цих прогнозів потребуватиме не лише інституційних реформ, а й розвитку кадрового потенціалу, формування аналітичної культури в системі публічного управління та посилення контролю за ефективністю використання ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Науменкова С.В. Фінансування проєктів публічно-приватного партнерства. Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. праць. Випуск 1(30). К.: ВПЦ «Київський університет», 2015. С.54-66. URL:http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2015_30/zb30_06.pdf
2. Краус Н.М. інвестиційний менеджмент. Навчально-методичний посібник. Полтава, 2011. 323 с.
3. Лютий І.О. Боринець С. Я., Варналій З.С., Фінанси: підручник. Видво Ліра-К, 2017. 728 с.
4. Костирко Л. А. Костирко Р. О., Мадіярова Е. С., Серeda О. О. Комплексний аналіз інвестиційної привабливості підприємств в контексті фінансового забезпечення розвитку підприємств. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2018. Вип. 2. С. 198-207.
5. Кубарева І.В. Методичні та прикладні аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Стратегія економічного розвитку України. 2014. № 35. 2014. С. 31–39.
6. Кузьменко В. М. Форми державного фінансування інвестиційної діяльності підприємств. Економіка та держава. 2019. № 8. С. 93–98.
7. "Про інвестиційну діяльність": Закон України № 1560-ХІІ від 18 вересня 1991 р. [чинний]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/page> (дата звернення: 2.03.2024))
8. "Про загальні засади створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон": Закон України № 2673-ХІІ від 13 жовтня 1992 р. [чинний]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2673-12> (дата звернення: 2.03.2024))
9. "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)": Закон України 2299-ІІІ № від 15 березня 2001 р. [чинний]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show / 2299-14> (дата звернення: 2.03.2024))

10. "Про захист іноземних інвестицій в Україні": Закон України № 1560-ХІІ від 18 вересня 1991 р. [чинний]. URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show / 1540%D0%B0-12](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12) (дата звернення: 2.03.2024))

11. "Про режим іноземного інвестування": Закон України № 93/96-ВР від 19 березня 1996 р. URL: [http:// zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80) (дата звернення: 2.03.2024)

12. Штанько Л.О. Процес планування ефективної інвестиційної стратегії підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці: Зб. наук. праць*. Київ, 2019. С. 65-67.

13. Яценко А. В. Формування інвестиційної політики зі стратегічних позицій розвитку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 8. С. 12-17.

14. Курс валют до гривні. Мінфін. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/>

15. Зовнішньоторговельний баланс України з 2005 по 2022. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/>

16. Індекс інфляцій в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>

17. ВВП України з 2012 по 2022 роки. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>

18. Виконання державного бюджету з 2008 по 2022 роки. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/>

19. Науменкова С., Міщенко С., Тіщенко Є. Фінансові інструменти забезпечення від політичних ризиків у проектному фінансуванні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2016. №10 (187). С. 6–17.

20. Науменкова С.В., Освяннікова Я.О. Особливості оцінювання ефективності проектів публічно-приватного партнерства: зарубіжний досвід та українська практика. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2013. №134. С.47-51.

21. Науменкова С.В., Гавриш Л.Ю. Особливості та інструменти проектного фінансування в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2013. Випуск1(14). С. 214-222.
22. Науменкова С.В. Підходи до вибору інструментів захисту від системних ризиків. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2017. №1(22). С.60-70.
23. Негрич О. Аналіз впливу мотивацій іноземних інвесторів на форми реалізації інвестиційних проектів. *Галицький економічний вісник*. 2012. №4. С.124-131.
24. Державна підтримка UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/en/>
25. Дочірня компанія VR Capital Elementum Energy ввела Дністровську ВЕС в експлуатацію. URL: <https://interfax.com.ua/news/press-release/742251.html>
26. Аеропорт "Бориспіль" чекає модернізація за 420 мільйонів євро: що планують зробити. URL: <https://tykyiv.com/news/aeroport-borispil-chekaie-modernizatsiia-za-420-milioniv-ievro-shcho-planuiut-zrobiti/>
27. ТОВ «АГРОПРОМХОЛДИНГ». URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/41331334/
28. Офіційний сайт «Дія.City». URL: <https://city.diia.gov>.
29. Спеціальний податковий режим Дія Сіті. Державна податкова служба України. Офіційний портал. URL: <https://tr.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-581918.html>
30. Федорчак, О. В. Податкові інструменти стимулювання інвестиційної діяльності: державно-управлінський аспект. *Ефективність державного управління*. 2020. № 64.
31. Яценко, О. В., Яценко, В. М. Інструменти регіональної політики управління інвестиційною активністю територій у зарубіжній практиці. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2022. № 76-77. С. 89-102.
32. Мітал, О. Г., Ладонько, Л. С. Шляхи підвищення дієвості механізмів забезпечення державної політики залучення іноземних інвестицій в регіональний розвиток. *Науковий вісник*. 2021. № 70.

33. Нечипорук, О. Класифікаційні ознаки інструментарію інвестиційної політики держави. *Економіка та суспільство*. 2021. № (26). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-55>
34. Нечипорук, О. В. Світовий досвід формування інвестиційної політики держави. Вісник Хмельницького національного університету. *Економічні науки*. 2020. № 4. С. 343-348.
35. Полетаєв О.О. Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 10. С. 21 – 27.
36. Воскобоева О.В., Ромашенко О.С. Транснаціональні корпорації в умовах глобалізації економіки України. *Бізнес-інформ*. 2021. №1. С. 21 – 27.
37. Крамаренко К.М., Каплун С.О. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку. *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 6. С. 261 – 265.
38. Статистика зовнішнього сектору. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>
39. Прямі іноземні інвестиції в Україну. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>
40. Череп А.В., Крилов Д.В. Організаційно-економічний механізм інвестиційних проектів промислових підприємств: сутність, підходи до визначення. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 30(1). С. 102–108.
41. Ястребова О. В. Концептуальні підходи до визначення сутності інвестиційного проекту та його життєвого циклу. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2015. Вип. 2(3). С. 150–155
42. Mishchenko, V., Naumenkova, S., Ivanov, V., Tishchenko, I. Special aspects of using hybrid financial tools for project risk management in Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*. 2018. Vol. 15(2). P. 257–266
43. Міністерство відновлення. URL: <https://mtu.gov.ua/content/investoru.html>
44. Сила вітру: як норвежці інвестують в українську відновлювальну енергетику. URL: <https://mind.ua/publications/20188346-sila-vitru-yak-norvezhchi-investuyut-v-ukrayinsku-vidnovlyuvalnu-energetiku>

45. Прямі іноземні інвестиції в Україну: війна і мир.
URL:<https://voxukraine.org/investments-in-ukraine-ua>
46. OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index. OECD. Stat. 2021. URL:
<https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=FDIINDEX>
47. OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index. OECD. Stat. 2021. URL:
<https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=FDIINDEX>
48. The BDO International Business Compass: Update and Subject Focus Labor Market Performance. URL: http://www.bdo.com.kw/getmedia/417dfb6a-8ca4-437c-a552-1edb52f2b807/BDOS Studie_EN_Executive-Summary-2017_web.pdf.aspx
49. UNCTAD. World Investment Report 2018: Investment and new industrial policies. URL:https://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/World_Investment_Report.aspx
50. World Bank // International Financial Corporation / –URL: <https://www.ifc.org>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 Динаміка курсу долара та євро до гривні за : зростання, зменшення та відсоткові зміни

Рік	Річний приріст/зменшення курсу		Середньорічний курс		Відсоткова зміна курсу, %	
	Долар (за 100 USD)	Євро (за 100 EUR)	Долар (за 100 USD)	Євро (за 100 EUR)	Долар (за 100 USD)	Євро (за 100 EUR)
2016	370,66	406,32	2555,13	2829,19	16,97	16,78
2017	104,53	171,23	2659,66	3000,42	4,12	6,02
2018	129,63	168,69	2789,29	3169,11	4,87	5,59
2019	-103,89	-505,34	2685,40	2663,77	-3,74	-16,01
2020	-316,40	810,82	2369,00	3474,59	-12,22	30,44
2021	491,00	245,77	2860,00	3228,82	20,73	-6,99
2022	842,67	5,87	3702,67	3234,69	29,49	0,18
2023	-4,22	761,71	3698,45	3996,40	-0,11	23,56

Джерело: розраховано автором

Зовнішньоторговельний баланс України 2015-2022 роки, млн. грн.

Рік	Експорт товарів та послуг	Імпорт товарів та послуг	Сальдо (експорт - імпорт)	ВВП, %			Вплив на інфляцію, %
				Експорт	Імпорт	Сальдо	
2015	1979458	1044541	-1084016	-54,8	-39475	-2,0	-2
2016	2383182	1174625	-1323127	-55,5	-148502	-6,2	-6,2
2017	2982920	1430230	-1618749	-54,3	-188519	-6,3	-6,3
2018	3558706	1608890	-1914893	-53,8	-306003	-8,6	-8,6
2019	3974564	1636416	-1947599	-49,0	-311183	-7,8	-7,8
2020	4194102	1637399	-1681526	-40,1	-44127	-1,1	-1,1
2021	5459574	2224704	-2286067	-41,9	-61363	-1,1	-1,1
2022	5191028	1840563	-2712325	-52,3	-871762	-16,8	-16,8

Джерело: розраховано автором на основі [15; 16; 17]

Звіт подібності

Метадані

ДОКУМЕНТ

Заголовок

Реалізація європейських інвестиційних проєктів в Україні

Автор

Ярошенко І.І.

Науковий керівник / Експерт

Єременко А.В.

ІД документу

333225223

ОРГАНІЗАЦІЯ

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
KNEU

підрозділ

кафедра європейської економіки і бізнесу

ЗВІТ

Дата звіту

2/2/2026

Дата редагування

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

1.16%

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

0.11%

КП 2

21839

Кількість слів

0.95%

КЦ

176576

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		8
Мікропробіли		26
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)	a	4

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

#	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3332ade5-15c7-4acf-9491-9ad63627b498/content	25 0.11 %
2	https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_Administration_and_Marketing_Personn/Kafedra+marketing+u+%25D1%2596m_+A_F_Pavlenka%202019/Tytul_KMP_2020(1).doc	19 0.09 %

Науковий керівник: _____

РЕАЛІЗАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ В УКРАЇНІ

Європейські інвестиції стали одним із ключових чинників структурної модернізації та післявоєнного відновлення української економіки. В умовах інтеграції до Європейського Союзу фінансові потоки з країн ЄС забезпечують стабілізацію макроекономічного середовища, розвиток інфраструктури, енергетичну трансформацію та цифровізацію. За даними Національного банку України, на початок 2025 року сукупний обсяг прямих іноземних інвестицій становив 54,2 млрд доларів США, з яких 34,7 млрд доларів (64 %) припадало на країни Європейського Союзу [1]. Варто зазначити, що навіть попри воєнні ризики, у 2023 році обсяг європейських інвестицій зріс на 23,4 %, що свідчить про стабільну довіру інституцій ЄС до потенціалу українського ринку.

Важливу роль у фінансуванні реформ і відновленні інфраструктури відіграють Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). З 2007 року ЄІБ профінансував 67 проєктів в Україні на суму 8,82 млрд євро, серед яких модернізація енергетичної інфраструктури, підтримка муніципалітетів та розвиток малого бізнесу. Лише у 2023–2024 роках банк надав 1,05 млрд євро, зокрема 200 млн у межах програми RePower Ukraine для відновлення енергетичних об'єктів, що забезпечило безперебійну роботу понад 50 об'єктів критичної інфраструктури [2]. Водночас, ЄБРР є найбільшим інституційним інвестором у країні: з початку діяльності в Україні він профінансував понад 550 проєктів на суму 18,2 млрд євро. Станом на 2025 рік активний портфель ЄБРР становить 17,9 млрд євро, з яких 8,4 млрд спрямовано у приватний сектор. Лише у 2023 році обсяг інвестицій досяг рекордного рівня — 2,1 млрд євро, з акцентом на енергетику, логістику, агропереробку та банківську стабільність [3].

Варто також акцентувати увагу, що крім банківських інструментів, Україна активно залучає ресурси ЄС через програми Ukraine Facility, EU4Business, EU4Environment та Horizon Europe. У 2024 році в межах Ukraine Facility Європейська комісія надала 1,5 млрд євро грантів на макрофінансову стабілізацію, реформи державного управління та енергетичну незалежність [4]. Програма EU4Business підтримала понад 25 тисяч малих і середніх підприємств, надавши 290 млн євро фінансування, що дозволило зберегти близько 40 тисяч робочих місць і створити понад 6 тисяч нових. У свою чергу, в межах Horizon Europe та LIFE понад 230 українських організацій залучили понад 52 млн євро на реалізацію інноваційних і екологічних проєктів, з яких 60 % спрямовані на розвиток чистих технологій і енергоефективності [4].

Таблиця 1

Основні інституції та фінансові параметри європейських інвестицій в Україну станом на 2025 рік

Інституція / Програма	Основний напрям фінансування	Кількість проєктів	Обсяг фінансування, млн/млрд євро
Європейський інвестиційний банк (EIB)	Інфраструктура, енергетика, МСП	67	8,82 млрд
Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD)	Приватний сектор, енергетика, логістика	482	17,9 млрд
EU4Business	Малі та середні підприємства	25 000	290 млн
Ukraine Facility / NDICI	Реформи, макростабільність, енергетика	150+	1,5 млрд
RePower Ukraine	Енергетична відбудова, відновлювана енергетика	30+	300 млн
Horizon Europe, LIFE	Інновації, зелена економіка	230	52 млн

Варто констатувати, що європейські інвестиційні проєкти забезпечують не лише фінансові ресурси, а й формують довгострокову архітектуру реформ. Вони стимулюють підвищення прозорості, розвиток державно-приватного партнерства

та гармонізацію українського законодавства із нормами ЄС. Не менш важливо, що ці програми створюють додану вартість у вигляді технологічного розвитку, розширення експортного потенціалу та залучення місцевого бізнесу до глобальних ланцюгів виробництва.

Отже, реалізація європейських інвестиційних проєктів в Україні є стратегічним чинником відновлення та сталого зростання економіки. ЄС поступово трансформує Україну з реципієнта допомоги у партнера зі спільного розвитку, а інвестиційна взаємодія стає не лише інструментом післявоєнного відновлення, але й базою для майбутнього членства України в Європейському Союзі.

Список літератури:

1. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). OECD Economic Surveys: Ukraine 2025 – Raising investment and exports. [Електронний ресурс], URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_940cee85-en/full-report/raising-investment-and-exports_8614bf29.html
2. European Investment Bank (EIB). EU expands support for Ukraine with new financing of almost €600 million for energy, transport and business resilience. [Електронний ресурс], URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2025-282-eu-expands-support-for-ukraine-with-new-financing-of-almost-eur600-million-for-energy-transport-and-business-resilience.htm>
3. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). Ukraine – EBRD investments and support for Ukraine. [Електронний ресурс], URL: <https://www.ebrd.com/home/what-we-do/where-we-invest/ukraine.html>
4. European Commission. Ukraine Investment Framework – European Commission. [Електронний ресурс], URL: https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/ukraine/ukraine-investment-framework_en